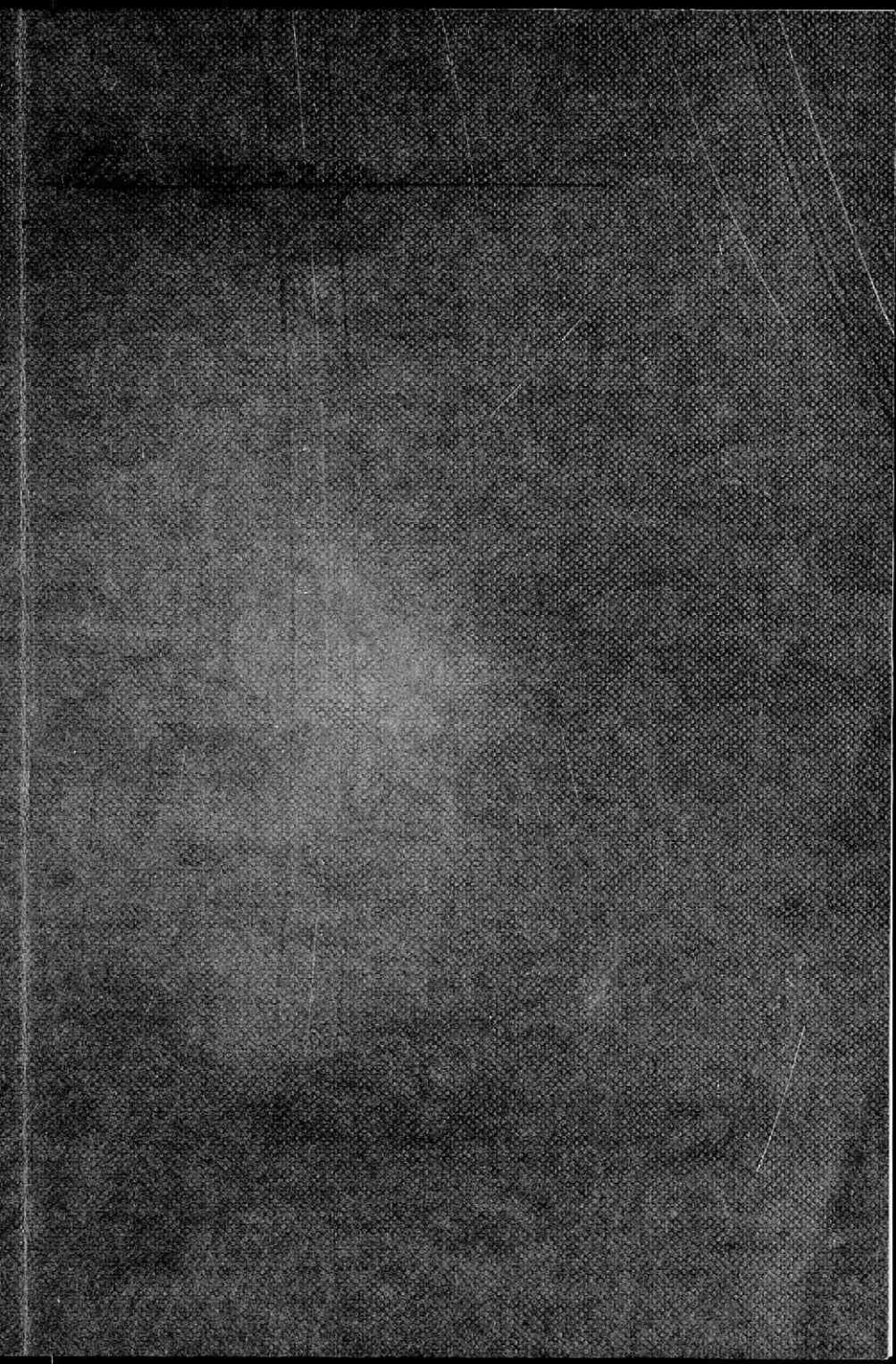

Overbetuwsche novellen

<https://hdl.handle.net/1874/304472>

Overbetuwsche Novellen

DOOR

J. J. CREMER.

Oan 't kleine Revierke. — Kruuzemuntje. —
Van binnen en van buuten.

AMSTERDAM. — GEBR. KOSTER.

BIBLIOTECA
GOUV. WILHELM.
ORD. FRAT. N.H.

op
dir

die
mo
en
wa

de
dir
de
kon
me

oan
'em
ie

oan
hu
l
bóv
r

Oan 't kleine Revierke.

A'j nooit van de Linge ien de Bêtuw geheurd hadt, dan zou'j op 't heele ding geen arg hebben, zoo'n onneuzel schoap van 'en ding as't is.

Meister ien't school leert oan de kienders, dat 'et 'en revier is, die van 't Oost noar 't West krek midden deur de Bêtuw geet; moar — as nou de Linge 'en revier is, wat motten dan de Rien en de Woal wel wêzen die de heele Bêtuw ien d'r erms houwen, wat blief!

A'j meint dat ie van de bargaen kumat, zooas meister zeit dat de revier' doen, dan bi'j krek van de wies; 't schoap van 'en ding is van lêge komaf. Bij 't ouwe kastêlje Doorenburg of uut den hoek van Gend, doar mot ie zoowat uut de Wêterings kommen, en nuumt ze hum, ook nog 'en heel eind wiejer, niks meer as de Wêteringse wal.

Ge kunt er krek van zeggen wa'j wilt, moar toch, toch is't 'en oarig dingske. Zoo zutjes heer slemiert ie moar vort, krek as 'en oal op 't dreuge, en, as ie proaten kos, jong mins! wat zou ie oe veul van de Bêtuw vertellen.

Joa, as ie zoo stillekes vortkruupt, en kabbelt en knabbelt oan zien boord, dan smuuspelt ie toch zutjes tegen 't lies dat hum groet, en fluustert ie heel wat oarigs.

Niewoar, 't is zoo mooi langs zien weg; ter lienker en rechter, bóvenop de vette klei, is 't alles malsigheid en volligheid en

frissigheid? Hier de hoaver en weit, wat stoan ze weer gelp; gunds dat goudgèle zoad, wat flonkert 'et zonnig; dóar dat peersgruune kleeveveld, wat ruukt 'et noar heuning, jong minsen, wat ruukt 'et!

En de hofstêen wat zin ze fleturig; en de perds wat zin ze stark; en de mansluu wat zin ze kloek; joa kloek, a'j moar ziet hoe ze gunder met vierspan de zwoare klei oan 't bouwen zin, krek asof 't deur de botter goeng, krek of 't niks nimmendal was. En dan de vrouwluu....? Knap slag van vrouwvolk!

En de dernjes....? Joa, de Linge kent ze nog bêter! went, de jonkheid wil wel is verfrissing, en ook: as ze met heur blonde kôpkes boven 't revierke kommen en vroagen hoe ze d'r uut zien, dan lonkt ie heur toe met 't eigen oog dat zij noar umlêg sloan, en koatst ie weerum, en smuuspelt ien 't lies: „Heel oarige kôpkes!”

En zuutjes, heel zuutjes schuufelt de Linge al wiejer; ook dukkels onder kroos en wier en donkere brugskes deur, en — 't is te begriepen dat ie niet altied gern ziet wat er umgeet ien de Bétuw. Of 't niet al arg genoeg is, dat ie — oan gundsens kant van 't brugske woarover de landweg geet — ien kalmen vloed dat lillikke hususke spiegelen mot. „In den reizenden man” is er uutgehangen, moar, as ie wilt weten wât toal oe die reizende man soms kan proaten, dan mo'j ien den oavend, heel loat, moar is luustere kommen.

Moar nou, nou 't mergen is, nou heurt de Linge niks lilliks.

Hier ien de hooge peppelloan, hier heurt ie de veugeljes kwinkelieren. Wiejer op, woar den ouwen olm bij 'en klein steenen hususken oan zien boord steet, doar heurt ie de stem van 'en ouwe mins — 'en heel ouwe mins — en — 't psalmied ter eere van Gods weldoajigheid, trillend en bêvend, vlot ie mee boven zien effen vlak, nog 'en heel eindje wiejer.

Gunds, bij den grooten drêj, woar ie dat witte hekke ziet glimmen, en woar de weerschien van 'en mooien blomhof ien't blauw van de Linge speult; gunds woar de blanke rimpeljes al wiejer en wiejer kringelen, doar heurt en doar ziet ie nog meer.

Triene kent ie wel, flinke blonde Triene van 't Putterserf, die ielken mergen op 't planken stap oan zien boord, de roomtesten boent en de melkkannen schuurt, hel, hel as de zon! Heur

stevige hand oan poezelen erm, het zoo dukkels met emmer of boender zien stille vlakke geruurd, en — 't blozendste kôpke dat ie weerkoatste is 't kôpke van Triene, en 't helderste liedje dat ie ooit heurde is 't liedje van Triene van 't Putterserf.

En de Linge — as ie Trieneke gemergen fluustert ien de blauwe vergêt-me-niets die ie kwiestig zeumde langs 't Putterserf, dan geet ie wiejer, krek as altied wiejer ten nutte van mins en dier; en allinnig as de weinter hum in zien bedde houdt, dan slupt ie 'en korte nacht; moar anders, rusteloos geet ie vort, en 't reine woater vlot ie noar d'eindlooze zee — moar; 't dras en sliëk blieft ien't lêge.

't Putterserf is 'en mooie hofstêj, 'en hofstêj vol stoasie. Nou vier joar gelêjen is er 'en schoon roodsteenen veerhuus bijgetimmerd — dat kos niet minder, alshoon de boer en zien vrouw eiges van geen stoasie hiewen — en 'sleintes, twee joar, is de boer gesturven.

't Roodsteenen huus van 't Putterserf het vier schuufroam' ien't gèvel van veuren, en schuune gardien achter de gloas', krek egoal as bij den burgemeister. A'j ien die koamers kumt dan zou'jt wel loaten um de pet op 't heufd te houwen.

Ien ielke koamer hei'j midden op de planken vloer 'en gruu-rood karpè met strepen d'r deur; doarop 'en ronde toafel met gruu wasdoek d'r over, en 'en rand d'r um, en pooten d'r onder van effektief mehoniehout. Ien ielke koamer zie'j twoualf stoelen en twee met erms d'r oan — zeker indertied met begriep van éen veur den boer en éen veur zien vrouw. Krek zoo zie'j ook in ielke koamer 'en mooie spiegel boven den schorsteen hangen, en 'en groot kammenet tegen de muur staan. Voorders oan de muren, die zoo wit as pampier zin, doar zie'j 'en heele zooi schilderijploaten: Van Spiek die, ge weet wel, met 'en schip vol kruut ien de locht sprong, en dan nog 'en boel met mansluu en soldoatenvolk d'r op, en éen — woar 'en kerl op 'en pèrd leit — met Mazeppa d'r onder; da's Frans begriep ie!

Zoo redeneert de bouwknecht van 't Putterserf, en Lammert hij redeneert nog een heele boel meer: Woarveur hei'j de dinger anders as um ze te gebruiken? Moar de vrouw van 't Putters-

erf ze gebruuksde die koamers nooit. Allinnig as't Zoaterdag is, dan 'geet ze — op heur kousen-vuut', went de klomp' of schoen' loat ze 'altied veur den drumpel stoan — ien't een van die koamers noar binnen, en hoalt ze uut 't kammenet van klienktum um 't volk te betoalen; en hie — Lammert — óok op zien kousen-vuut', hie mot dan 't geld nog is noarêkenen op die toafel met 't wasdoek; en ziet dan eiges, hoe 't noarigheid is zooveul zekskes met spesie as doar ien dat ding van 'en kammenet stoan. Miesderoabel riek mot vrouw Willems wêzen. Tachtig mergen land onder de ploeg, zestig mergen wei, en alles noa venant; en — as heur man bij 't trouwen dan toch eiges niks meer as 'en erme bouwknicht was, dan zeg ie: da's oarigheid!'

't Vertelselje van Willems die deur zien vrouw en wark zoamheid van onderop riek was geworden, dat was 'en bekend vertelselje, 'en wóar vertelselje; 'en vertelselje dat Lammert van Tuil, siends ie noa Willems' dood op 't Putterserf kwiem, ien't heufd had gedréjd.

En nou — 't was oarigheid, sedert giesteren, zei blonde Trieneke: Jóa! En — as nou moeder geen Nee zei, dan zou 't weer 'en vertelselje worden, moar nou 'en vertelselje van Lammert!

Jóa kfeek, 't zal weer 'en vertelselje worden, moar nou 'en vertelselje van Lammert.

Lammert, de eenig overgebleven kleinzoon van den stokouden Arie Weijer — van wien we straks meer zullen hooren — Lammert is een stevige knaap, welgemaakt en goedgespied.

A'j hum doargunds ien den vroegen mergen bij de dêldeur van 't Putterserf ziet stoan, dan ku'j oe best begriepen dat Triene sjenie in 'em kreeg, zoo'n knappe jong as 'et is; en, 't land bouwen dat kos ie zoo goed as de beste. Moar — nou Triene krek um den hoek van de schuurdeur noar buuten kiekt en Lammert ziet stoan, nou ku'j oe óok best begriepen dat hij zooveul as verliefd op Triene wier. 't Is 'en kloeke flinke dern: d'r frisse wang' 't zin verrechtig krek de klapproos' ien't korn; d'r blauwe oog' de vergêt-me-niets oan de Linge, en dan d'r poezele hals en erms, wa'n malsigheid, mals as 'en meirêgen, mals as de dauw op 'et land!

Al ku'j 't oan d'r oog niet zien, Triene het slecht gesloopen. Giesteren het ze Joa gezeid, en a'j dan toch Joa het gezeid, dan bi'j duk zoo roar um 't hart, dan zou'j wel lachen willen en greinen ook, en — niewoar, zoo'n knappe jong da's toch plezierig!

Maar nog wat anders heeft Triene in 't eerste wakker gehouwen: Hoe moeder 't gemarkt had van Lammert en hoar....? Zóoveul is zeker, toen ze noar bed wou goan, toen het moeder heur oangesproken en gezeid, dat ze zich niks met Lammert had af te geven; 't was 'en beste bouwer, dat was't, as ie't op z'n meneur had; moar — kunnen is nog 'en ander ding as willen. Zie, Lammert was eigenlijk ien den letsten tied 'en matfots en 'en slof geworden. De luoird speulen dee ie, dat en niks anders. Ze mosten zich niet betuuten dat moeder bliend of kiends was geworden. Goddank! al was ze bij de viefstig, ze had heur begriep en redenoasie nog goed: „Verkeerink met 'en luoird,” had moeder ten letste gezeid: „Voader zou zich umdrèjen ien't graf, dat zou ie, as ie doar begriep van kos hebben. Triene pas op!”

En Triene, Trieneke had tegen Lammert al joa gezeid, en heur moeder het ze um den hals gepakt, en gegreind het ze oan moeders borst, oakelik, oakelik! dat moeder toch wèk wier, went greinen dee Trieneke anders nooit; en — eer dat ze noar bed goeng zei moeder — die toch niet wiest dat Triene al Joa zei: „Kiend, zie dan erst nog deur eigen oog”; moar houd ze open, wied, heel wied open.”

En — dat zoo'n moeder as moeder toch eiges bliend kan wèzen! Doar zu'j loater van heuren. Alèvel, nou zu'j't begriepen dat Triene slecht het gesloopen; en a'j't alles begriep dan zu'j ook wel verstoan, dat Triene met heel veul verwondering zeit: „Zoo Lammert, bin ie doar!” wènt, volgens den torenklok most ie wel 'en half uur noar 't land wèzen.

„k Most oe toch erst is gemerge kussen,” zegt Lammert met 'en kniepeugske, en wenkend: „Kom êfkes hier achter den houtmiet?”

„Nee, nee jong, dat kan iens-geheel niet,” is Trienes antwoord; moar, oolik.... ze kumt tòch.

Albeneur, Triene wil hum alles zeggen, en roajen ten goeje.

Zoo'n enkele keer het ze óók wel gemarkt dat Lammert krek zoo gern 'en ander zag warken as dat ie 't eiges dee, moar Lammert was zoo'n knappe jong, en hie kos toch bouwen nog bêter as de beste, en zien ringboard krulde zoo mooi; alêvel, nou zal ze 't hum zeggen: oppassen mot ie, of anders...

„Kom nou is êfkes hier bij me zitten?” vraagt Lammert, nadat hij zich op een takkenbos liet zakken, en, met het hoofd achterover op een wat hooger liggenden bos geleund, slaat hij de oogen tot Triene op, terwijl hij haar te gelijk bij den blauwstreepschen rok trekt.

Nee menneke, dat kon niet; as't nog êfkes kussen geweest was, moar zitten!! Ze most noar 'et karnhuus.

Dat was nou kienderachtig, arg kienderachtig! Triene had ver-echtig geen begriep dat 'en dochter van 't Putterserf toch van 'en heel andere standoasie as 'en gewone melkmeid was. Ver-echtig, ze geleufde 't niet hoe de minsen d'r uutlachten dat ze al- tied platste en ploetste asof 't um 'en kruimelje brood was te doen; Trieneke most....

Uutlachen!! Wie lachten d'r uut....? hê? dàt wou ze wêten!

Maar Lammert trok haar weer aan den rok en drong haar opnieuw: „Toe kom dan zitten?”

„Nee!” En Triene zette den voet vooruit en de linkervuist in de zij: Erst zou ze weten wie d'r had uutgelachen umdat ze warkzaam was?

Nou, as ze 't dan weten most.... moar eigenlijk 't was kien-derachtig — Lammert slokte, went hie goeng liegen — as ze 't dan weten most: Geurtje bij grootvader had gelachen.

„Geurtje!” roept Triene terwijl haar van spijt de tranen in de mooie oogen springen: „Geurtje! dat kleine kriel van 'en ding!” Maar Lammert, om het onweer van Geurtje wat af te leiden, herneemt: „Joa, Geurtje, en o, 'en heele boel ineer.”

Wonderlik, geen vijf seconden later zit de flinke meid naast Lammert op den takkenbos; haar hand rust in de zijne; haar hoofd leunt tegen zijn schouder, en haar schoone oogen waarin de tranen nog glimmen, turen op Lammerts sprekenden mond.

„Triene, ge mot verstandig wêzen,” zegt Lammert: „wat woar is dat ku'j niet tegensprêken: as riek en heug uut warken geet,

dan is er veur l eg en erm geen verdienen meer. Oe moeder versteet d'r standoasie niet; 't is altied moar vortzwiepen tegen b eter begriep en verstandigheid ien. Woarveur het God ien de Oost de zwarte mooren en al dat sloavenvolk anders ien de wereld geschupt as um veur 't blankvolk te warken? As nou 't blankvolk tegen die sloaven is zei: goa gelluu moar piepkles rooken, welluu zullen 't wark wel doen, dan zou'j ummers zeggen dat de wereld oaverechts verkeerd liep. En gunder, beveurbeild ien de stad van Nimw egen, denk gij Trieneke dat 'et riekvolk doar warken geet? Doar mo'j um kommen! Niet én die z'n eigen schoen' nog zal sm eren; ze meugen krek as de notaris of de burgemeister soms zoo'n bietje ien de boek' zitten te l ezen of te schrijven, moar 't wark dat loaten z' oan 't meid of knechtsvolk over; eiges rooken ze piepkles en zitten ien de zon."

„Moar, w t zei ze toen ze lachte?" vraagt Triene die slechts half heeft geluisterd en lachende Geurtje niet uit haar geest kan verbannen.

„Wat ze zei Trieneke?" herhaalt de bouwknacht langzaam, en hij slokt weder, en dan, dan vraagt hij: „Lig ie wel mekkelik Triene?"

't Meisje dat zich straks ondanks zich zelve naast haar minnaar op het hout liet nederzakken, springt nu haastig overeind: Lig ie wel mekkelik Triene!... is d t nou 'en vrog as de zon al hoog oan den hemel kumt en 't wark leit te wachten! Een vuurrood van schaamte overdekt haar gelaat, maar ook, haar gekrenkte eigenliefde moet zich luchten, luchten zelfs tegen den knaap dien ze liefheeft, doch, die haar zeggen durfde dat Geurtje haar belacht: „En as't dan mien niet vrijsteet om te warken zooveel a'k wil," zegt ze met eenigszins bevende stem, „dan zal 't ien ielk geval de knecht van mien moeder niet vrijstoan um, ien stee van oan 't bouwen te zin, op 'en houtmiet te liggen." Die was roak gew st!

Nee, as Triene nou z o begon d t was noarigheid! En — maar weinige seconden later wier d'r achter den houtmiet zoo'n klein bietje afgekust, en zei Trieneke mot 'en smokkellachske, dat 't ook zoo arg niet gemeind was gew st; en zei Lammert, dat er niet  en ien de heele B tuw liep die ie zoo knap vond en liefhad as Triene van 't Putterserf.

Of dat verechtig woar was? dreigde Triene met den vinger, went, lachende Geurtje kwiem d'r weer tussen, Geurtje, waarmee den Lammert, veur dat ie um hoar kwiem, zoo groot was gewèst.

„Verechtig!” betuigde Lammert; en, verechtig kos ie zeggen, went Trieneke vond ie knap, en hebben wou ie niemand liever as Trieneke van 't Putterserf, begriep ie, van 't Putterserf.

Zie, duikend achter de aalbessestruiken, en straks langzaam voortstappend achter het snijboonen-rijshout, kiest nu Lammert zijn weg naar het wilgenpas, waarheen hij reeds een uur geleden de drie ploegpaarden bracht, om ook nu, zooals hij reeds dikwijls gedaan had, de altijd waakzame boerin van 't Putterserf omtrent zijn arbeid te verschalken. De voorste der ploegpaarden — kop aan staart en staart aan kop gebonden — wordt nu van den wilgestomp, waaraan hij met den halster was vastgemaakt, weer losgeknoopt. Straks, tamelijk zakkerig en met de beenen ter zij op den bruine gezeten, bereikt Lammert met zijn viervoetig gevolg weldra den grintweg; een oogenblik later hoort de Linge het dof geklots der paardenhoeven op het brugske, dat zijn groene oevers met elkander verbindt, en ziet gij den bouwknicht al spoedig in de peppellaan verdwijnen, de laan die het kleine riviertje op zijn linkeroever een wijle vergezelt, en waarin de vogeltjes zoo liefelijk kunnen zingen tusschen de altijd klepperende blaadjes.

De groote woon- of keukenkamer van de hoeve het Putterserf, die sedert den aanbouw der beide statievertrekken er vóor, noodwendig haar beide vensters in den gevel moest missen en nu slechts door één zijraam haar licht ontvangt, ziet er dan ook tamelijk somber uit. De boer en boerin hebben dat in den beginne ook wel bespeurd, doch — um 't geproat van Jan en alleman, dat 'en boer die honderd veertig mergen lands had, meer swiet oan de weg most sloan, hebben ze gebouwd, en — toen ze dan swiet oan de weg hadde gesloagen, toen was 't met de keukenkoamer niet anders.

Ien de mooie veurkoamers te goan zitten, dat zou baldoajigheid gewèst zin. Ens — toen dommenei huusbezoek is komme doen, toen hebben ze'n kertierke ien die koamers gezeuten, hie ien den

ermstoel, maar anders nooit! „As we 't zulveren brulloft vieren,” had Willems gezeid, moar — zeuven moand véur 't zulveren brulloft was Willems gesturven, en siends zien dood hadden die koamers veur de boerin nog starker 'en soort van heiligheid gekregen: schoonhouwen dat dee ze, moar gebruiken nooit van z'n lèven!

Zie, daar zit de weduw van Harmen Willems bij het kleine zijvenster der sombere keukenkamer. Den breeden schoot heeft ze vol snijboonen, die ze met verwonderlijke vlugheid aan 't afhalen is. De boerin van 't Putterserf, ofschoon reeds acht en veertig jaren oud, is nog een knappe vrouw; heel knap zeggen de boeren die veul van dik en zwoar, en stark rooje wangen houwen.

„Dolfke, zouj niet noar school goan? 't Is op den koekoek al negen gesloagen,” zegt de boerin tot een jongske van ruim tien jaren; en Dolfke die met een lei onder den arm bij de tafel op éen been te hangen staat, geeft temend ten antwoord:

„'k Wou niet noar school moeder.”

„Niet Dolfke....? Woarum niet jungske?”

Dolfke geeft rekenschap: „Dòarum niet moeder.”

„Moar 't is bêter da'j noar school goat Dolfke; wat zal meester wel zeggen; 't is van de wêk al tweemoal gewêst, en ge weet wel, toen voader is nou dood, nog lèfde toen wou ie niet hebben....”

„Moar voader is nou dood,” bespiegelt de jongen.

„Krek zoo,” bevestigt de weduw, en terwijl zij zoo mogelijk nog sneller haar boonen afhaalt, treedt het beeld van den weleer zoo werkzamen man haar sterker voor den geest, en zegt ze weer haastig: „Ge most nou noar school goan Dolfke.”

„'k Heb weer zoo'n kramp ien't lief moeder,” liegt de jongen.

„Zoo'n kramp ien't lief....?” De weduw ziet hem meelijdend aan: „Kom is hier jungske; toch geen heufdpien, nieuwar?”

„Joawel moeder.”

Heufdpien! Och heere! doar kan moeder van meeproaten; dòar het ze mee te doen: da's zeker 'en kwoal die Dolfke van zien moeder het: „Ge mot moar weer is 'en cent tegen 't veurheufd leggen,” zegt ze, en haalt haar knipje te voorschijn.

Dolfke wou d'r nog geerne vief centen bij hebben, um veur

Of dat verechtig waar was? dreigde Triene met den vinger, went, lachende Geurtje kwiem d'r weer tussen, Geurtje, waarmee den Lammert, veur dat ie um ho ar kwiem, zoo groot was gewêst.

„Verechtig!” betuigde Lammert; en, verechtig kos ie zeggen, went Trieneke vond ie knap, en hebben wou ie niemand liever as Trieneke van 't Putterserf, begriep ie, van 't Putterserf.

Zie, duikend achter de aalbessestruiken, en straks langzaam voortstappend achter het snijboonen-rijshout, kiest nu Lammert zijn weg naar het wilgenpas, waarheen hij reeds een uur geleden de drie ploegpaarden bracht, om ook nu, zooals hij reeds dikwijls gedaan had, de altijd waakzame boerin van 't Putterserf omtrent zijn arbeid te verschalken. De voorste der ploegpaarden — kop aan staart en staart aan kop gebonden — wordt nu van den wilgestomp, waaraan hij met den halster was vastgemaakt, weer losgeknoopt. Straks, tamelijk zakkerig en met de beenen ter zij op den bruine gezeten, bereikt Lammert met zijn viervoetig gevolg weldra den grintweg; een oogenblik later hoort de Linge het dof geklots der paardenhoeven op het brugske, dat zijn groene oevers met elkander verbindt, en ziet gij den bouwknacht al spoedig in de peppellaan verdwijnen, de laan die het kleine riviertje op zijn linkeroever een wijle vergezelt, en waarin de vogeltjes zoo liefelijk kunnen zingen tusschen de altijd klepperende blaadjes.

De groote woon- of keukenkamer van de hoeve het Putterserf, die sedert den aanbouw der beide statievertrekken er vóór, noodwendig haar beide vensters in den gevel moest missen en nu slechts door één zijraam haar licht ontvangt, ziet er dan ook tamelijk somber uit. De boer en boerin hebben dat in den beginne ook wel bespeurd, doch — um 't geproat van Jan en alleman, dat 'en boer die honderd veertig mergen lands had, meer swiet oan de weg most sloan, hebben ze gebouwd, en — toen ze dan swiet oan de weg hadde gesloagen, toen was 't met de keukenkoamer niet anders.

Ien de mooie veurkoamers te goan zitten, dat zou baldoajigheid gewêst zin. Ens — toen dommenei huusbezoek is komme doen, toen hebben ze'n kertierke ien die koamers gezeuten, hie ien den

ermstoel, maar anders nooit! „As we 't zulveren brulloft vieren,” had Willems gezeid, moar — zeuven moand véur 't zulveren brulloft was Willems gesturven, en siends zien dood hadden die koamers veur de boerin nog starker 'en soort van heiligheid gekregen: schoonhouwen dat dee ze, moar gebruiken nooit van z'n lèven!

Zie, daar zit de weduw van Harmen Willems bij het kleine zijvenster der sombere keukenkamer. Den breeden schoot heeft ze vol snijboonen, die ze met verwonderlijke vlugheid aan 't afhalen is. De boerin van 't Putterserf, ofschoon reeds acht en veertig jaren oud, is nog een knappe vrouw; heel knap zegen de boeren die veul van dik en zwoar, en stark rooje wangen houwen.

„Dolfke, zouj niet noar school goan? 't Is op den koekoek al negen gesloagen,” zegt de boerin tot een jongske van ruim tien jaren; en Dolfke die met een lei onder den arm bij de tafel op één been te hangen staat, geeft temend ten antwoord:

„k Wou niet noar school moeder.”

„Niet Dolfke...? Woarum niet jungske?”

Dolfke geeft rekenschap: „Dòarum niet moeder.”

„Moar 't is bêter da'j noar school goat Dolfke; wat zal meester wel zegen; 't is van de wêk al tweemoal gewêst, en ge weet wel, toen voader nog lèfde toen wou ie niet hebben...”

„Moar voader is nou dood,” bespiegelt de jongen.

„Krek zoo,” bevestigt de weduw, en terwijl zij zoo mogelijk nog sneller haar boonen afhaalt, treedt het beeld van den weleer zoo werkzamen man haar sterker voor den geest, en zegt ze weer haastig: „Ge most nou noar school goan Dolfke.”

„k Heb weer zoo'n kramp ien't lief moeder,” liegt de jongen.

„Zoo'n kramp ien't lief...?” De weduw ziet hem meelijdend aan: „Kom is hier jungske; toch geen heuffdien, nieuwar?”

„Joawel moeder.”

Heuffdien! Och heere! doar kan moeder van meeprouten; dòar het ze mee te doen: da's zeker 'en kwoal die Dolfke van zien moeder het: „Ge mot moar weer is 'en cent tegen 't veurheuff leggen,” zegt ze, en haalt haar knipje te voorschijn.

Dolfke wou d'r nog geerne vief centen bij hebben, um veur

de kramp ien't lief bij dokters juffer ien't darp anniesdrop te hoalen.

Nou hie most dan veur deze keer moar niet noar school goan, en — noar 't doktershuus niet hard loopen!

„Nee,” zei Dolfke, en voort was hij met de centen de deur uit.

Loopend wat hij maar loopen kan, kiest de jongen nu het voetpaadje dat naast de Linge tot aan het bruggetje voortkronkelt — het bruggetje dat Lammert met zijn paarden slechts langs een omweg bereiken kon, en waarbij zich de kleine herberg De reizende Man bevindt. Omstreeks ter halverwegen gekomen moet de jongen het huisje voorbij dat Lammerts grootvader van vrouw Willems in pacht heeft.

Digt aan den waterkant, nabij den ouden olm waarvan de Linge reeds sprak, zit op een laag houten bankje de stokoude Arie Weijer.

Schoon oud gezicht! Negen en negentig joaren streken hum over 't heuge veurheufd. Nou is den schedel koal; allinnig blanke vlökskes speulen hum nog um sloopen en achterheufd. Schoon oud gezicht! Kalnte en vèjigheid blinken oe tegen. — Of dat heufd niet beproefd is geworden....? Mins, sprèk toch zachter; as 't karkhof oan 't proaten kwiem, 't zou oe wat anders vertellen. Moar 't heufd, dat eigenste heufd het ie altied noar boven gehouwen: Éen was er die wiest wat 'en mins hier ten nut is; en 't doagelijks wark — wat ie leerde as kiend, dat 'en straf was veur 't minsdom — 't had ien nood en ien leed hum ten trooster gewêst, en had ie't bepruofd as 'en weldoad vol liefde.

De eenige die hum nog overbleef is Lammert, zien kleinzeun, en Lammerts oogen ze sprèken hum nog van Anne, zien letst gestorven dochter. Lammert had zien moeder moar êfkes gekend; dat was zundig veur Lammert.

Joa, Weijer woont nou stillekes ien't huske bij de Linge, en a'j'em sprèkt dan zal ie oe zeggen dat ie gelukkig is: Deur Gods goedheid is ie ien hoogen ouwerdom gezond en stark. Met Lammerts verdienste d'r bij hebben ze genogt um van te lêven. Geertje, 'en oarig dernie van erme verre fremielje, twintig joar oud, is hum altied hulpveerdig op zied, en zurgt veur hof en veur huus. Zie, nou kumt ze noar buiten um êfkes oan groot-

voader — zoo nuumt z'hum — te vroagen, of 't goed goeng met vissen?

Ouwe Weijer kan nog niet lêg zitten. Toen ie jong was en stark, toen zou ie nooit met zoo'n hengelje zien tijd hebben verbeuzeld, moar nou, nou was't niet anders.

In hetzelfde oogenblik dat Geurtje op het water toetreedt en oude Arie uit het bliken keteltje dat aan zijn zijde staat het vischaas wil nemen om het aan den angel te slaan, rent Dolf van vrouw Willems het erfje op. Half verschrikt ziet de oude man naar den jongen om; en Geurtje, terwijl zij, om den knaap het paadje vrij te laten, onwillekeurig blijft staan, ziet zij meteen hoe Dolf nabij den grijsaard gekomen, boosaardig den voet zwenkt, en met een: „Vort! huup!” het bliken keteltje onder Weijers handen weg en omhoogschopt, zoodat het in 't midden van den effen vloed al tjingelend neerploft.

Zie, zie, hoe 'et stille revierke z'n glatte veurheufd ien zwoare rimpels trekt. Nee, da's geen jongens oarigheid, da's jongens baldoajigheid! Weijer schudt het grijze hoofd, zeggen doet hij niets; maar Geurtje — krek as de Linge kreeg ze 'en griezel deur al heur lêjen:

„Doe lillikke deugniet!” schreeuwt zij den jongen toe, en, om hem duchtig te straffen vliegt ze hem achterna.

Dolf evenwel door dien uitval verschrikt, springt eensklaps ter zijde; wendt zich schielijk om, en balt zijn vuist; doch, terwijl hij die heft en — om gewisser te treffen — met het hoofd achterover eerst een schrede terugstuift, bonst hij met het achterhoofd zoo hevig tegen den ouden olm, dat hem alles voor de oogen duizelt en hij bedwelmd in de knieën en straks ook ter aarde zakt.

Moar Goddank! 't was zoo oakelik arg niet, went, 'en klein bietje loater zien Weijer en Geurtje dat ie de oogen weer los duut, en als hij Geurtje, die haastig een napje water heeft geschept, voor zich ziet staan, kiek, dan striekt ie zich langs 'et veurheufd; zeit: „Loop, lillikke dern!” en sleet hoar 't napken uut de hand dat ze 't woater allegoar over de kous' kriegt.

En nu — 't is een bijna honderdjarige stem die er vermaant: „Ge most liever noar school goan jungske; van luoard kûnt

slechtoard: ik gleuf dat oe moeder...?" Maar Dolf, al moest hij zijn oogen ook neerslaan toen dat eerbiedwaardige hoofd zich tot hem vooroverboog, Dolf houdt iens-geheel van geen zêje-prêkskes — zoo zin d'r wel meer. Moeder! joa krek, moeder zal ie 't zeggen. Maar — als hij, straks opgestaan, met de hand aan het voorhoofd, ijlings terugloopt naar 't Putterserf, dan klotst hum toch altied dat liedje deur 't heufd: Luidoard, slechtoard! — Alével, moeder vond eiges goed dat ie thus bleef van school. — 't Liedje was vervêlend, arg vervêlend!

Moar — 't zou 'en vertelselje van Lammert worden. Krek! Ge most allinnig moar weten dat grootvader Weijer dukkels veur Lammert 't eigenste liedje het gezongen, en da'jt dus oan grootvader niet wieten kunt dat Lammert.... Nee, heur moar, bij hum zal 't wat anders as van moeders malpôtje wêzen.

We zagen Lammert met zijn paarden in de peppellaan verdwijnen.

Zie, gunds, 'en heel eindje wied, doar geet ie; nou ens beschauwd deur de boom', dan weer ien 'en helder stroalje van de blinkende zon. Ge kunt wel zien dat 't al ien't eind van Augustus mot wêzen. Tussen de bruin mossige peppelstammen ien, is 't elzenhout en 't hoagedorn arg bestoven van 't boerengerij, en zie'j ook: hier 'en wis heuj, en doar 'en poar korn-oars, tussen en over de bloai' hangen. Zie — nòg 'en stofwólkske ien de verte, en Lammert is al oan 't einde bij 'et damhek gekommen woarachter den pas gemêjden weit-akker leit, die ie giesteren al veur de halvescheid gepløegd het.

Eenige minuten later heeft de bouwknacht zijn stevige paarden in het tuig voor den ploeg gezet.

't Is woar, as ie op tied was begonnen, dan kos ie van mergen al 'en heel eind geavensierd zin; alével, of 't vandoag of mergen kloar kumt da's krek allins. Toen ie as knecht warkte toen was 't verpliechting, moar nou, nieuwar, 't was zoo goed as zien eigen land. Trieneke zei giesteren Joa, en 't land, en de ploeg, en de perds, 't was eigenlik metterdoad al van hum. Zeker, anderman zou ien zien stee al heelegoar de weerlich van 't'zwoare wark geven; moar nee, dât dee ie niet. 't Zou ook te bezien stoan of er éen ien de Bêtuw liep die zóo 'et ploegiezer in de zwoare klei regieren kos. Kiek zukke voor' d'r is ligen; egoal mins, asof 't

langs 'en linnejoal was getrokken, en diep — meer as 'en palm!

't Is krek asof de perds al 'en bietje kwiespeldurig worden; ze kieken al is um, en hoajen met de hoef'. „Joa joa mennekes, ge kunt 'r vandoag is van kriegen; ge bint al krek zoo goed as met oe eigen boas op 'et land. Rust nog moar 'en bietje, de boas zal erst zien piepke is opstêken.”

Lammert, met de beenen kruiselings over elkander geslagen en den rug tegen den ploeg geleund, haalt uit het wambuis zijn pijpje te voorschijn. Erst is uitkloppen op de vlakke hand; dan d'r ien bloazen; nóg ens uitkloppen; nóg ens bloazen.

De koperen tabaksdoos, die ter halverwegen uit den vestzak te voorschijn komt, wordt nu ter hand genomen. Alles noar den eis: driemoal kloppen op 'et deksel; de deus opengemaakt; langzaam met den middelvinger de tabak ien't kôpke gestopt, en.... „Da's al ien't zesde joar dat ie die deus gebruikt. Die deus het ie van Geurtje veur 'en karmis gekregen, 't erste joar dat ze bij grootvader ien huus kwiem. Deur Miels de harloziemoaker het Geurtje ien't deksel van de deus loate zetten: Aan Lammert van Tuil, van Geurtje ten Bos. — 't Zei niks niemendal, moar, a'j die noams zoo bij mekoar zag stoan, dan zou'j al meinen dat 't wat anders beteikenen most. — 't Is woar, Geurtje het ie wel 'en keer onder de kin gestreken; 't was en oarige dern um is mee te jollen en te dollen; 'en glad mooi snuutje had ze, en veur grootvader was ze 'en matjedor; moar — och harrejennig! as ze ien hoar fantôazie, lonkse eugskes op hum had, och harrejennig, dan was ze glad van den toeter.” — De tabaksdeus is weer ien den vestzak geborgen; de tondeldoos wordt nu langzaam te voorschijn gehaald, de vuursteen er tegenaan gelegd; het slag raakt den steen, en Lammert bespiegelt: „De demjes zin van gemoed krek as de tuntel; kiek, a'j moar êfkes ketst dan steet 't ien de gloed; kets! kets! Verdrêjd da's oarig, nou wil 't niet — kets! — kets! — ten mienste as 't ketsgrij goed is.”

„Ho! weerlichse knol!” roept Lammert, dewijl hij met den voet op het ploegrad en steeds meer met den rug tegen den ploeg geleund, bijna door het vooruittreden van een der paarden zijn evenwicht had verloren en gevallen was. „Duuvels ding! he'k oe geen stilstoan geleerd!” En terwijl hij nu rukt aan den toom,

en het driespan daardoor aan 't voor- en achterwaarts-trappelen raakt, begrijpt hij dat het noodig wordt, ten einde de zijvoren zuiver te houden, het: Allo vort! te doen klinken en — doar geet ie.

Zie, zie hoe het kouter de zware klei in glimmende voren spit; hoe Lammert met krachtige hand den ploeg bestuurt en met juistheid het driespan ment; hoe hij aan het eind van den akker gekomen behendig de paarden doet zwenken; den ploeg met vasten greep uit de vore in rechthoek brengt, en straks — alweder zwenkend — op den linkeroever der Linge, nogmaals het blanke staal door de zwarte aarde stuwt.

En toch nog nooit van z'n lêven is Lammert den arbeid zoo zwoar gevallen. „Ho, mennekes, ho!” Straks toen ze ien de zon stiengen, toen zullen de vlieg' heur geploagd hebben; hier, nog zoo'n bietje ien de schauw van 'en paar wilgen, hier zal 't bêter zin. Niewoar, 't piepke mot ook nog oangestoken....?

'En bietje loater vliegen de mugskes veur den tabaksdamp op zied: „Stomme dinger! as 'en mins eiges den heelen dag mot warken, dan kan zu'k gespuus egoal liggen te dansen en 'en mins tot last wêzen.” Moar — nou zal Lammert dan ook zien rust is goan kriegen; hie kan 't er hecl best alvast is van nemen. Hier op den woaterkant is 't krek zoo'n ploatske um 'en bietje te liggen: veurover, lankuut op 't gres; kin en ringboard ien de beie hand'; de elléboog' as stutters op den grond. Doar leet ie!

„Hei! Lammert! bin gij doar....?” roept na weinige seconden een luide stem op korten afstand.

Wel verdrêjd is dat schrikken! In één oogwenk is Lammert overeinde: „Nee.... wâtblief.... bin gij doar Geurtje?”

„Joa Lammert,” herneemt Geurtje terwijl ze naderbijkomt: „'k zag de perds wel stoan, moar ou kos ik niet gewoarworden; 'k mot oe wat zeggen Lammert.”

„Zóo, 'k dronk moar êfkes,” is het antwoord; en vragend: „Wat wou ie?”

Geurtje werpt ongeloovig een blik over den akker waarin heden — 't geen duidelijk te zien is — slechts één nieuwe vore geploegd werd, en dan, dan lacht ze vermanend: „Ge kiekst zoo onneuzel Lammert.”

„Ikke...?” zegt de bouwknacht, „'k zou niet weten woarum. Wat heij mien te vroagen?”

In weinige woorden verhaalt het meisje wat er met Dolf is gebeurd, en geeft al spoedig haar wensch te kennen, dat Lammert as ie op 't Putterserf kumt, alles ten rechte zal sprêken; 't jungske was wel ien stoat um 't glad te verdrêjen; 't most is kwoad kunnen, kwoad veur grootvoader. En voorders, Lammert van zien kant most met wark ook moar oakelik z'n best doen; ze zag 'et nou eiges, 't proatje dat vrouw Willems niet arg tevree was, kos wel is woar wêzen: „Jungske, jungske! as grootvoader 't huusken is uut most.”

Zie nou den lach is van Lammert; krek of ie zeggen wil: a'j niet van gisteren bint dan bi'j zeker van eergisteren:

„Mein ie dat grootvoader uut zien huuske zou motten?” zegt hij langzaam: „Nee d'r ien blieven zal ie, al z'n lêven! en zonder dat gij of ikke d'r ooit meer 'en hand veur te ruuren het.”

Geurtje begriep er niks van; ien den letsten tied het Lammert wel meer zoo roar kunne proaten, moar nou?

„'t Mot al 'en oarig spulleke wêzen woar ie mee pacht kunt verdienen zonder 'en hand te verruuren,” zegt ze iets later, en — as ze die tooverhand' asteblijf wel is zien wou... wêg zin ze, ze stêken ien de broekzak'.

„En ik zeg oe dan,” herneemt Lammert, terwijl hij zich weder in de gemakkelijkste houding tegen den ploeg zet, „da'k grootvoader dat eigenste huuske zoo veul as prezent doe. 'k Zou oe nog 'en heeleboel meer kunne zeggen Geurtje, moar, zwiegen en sprêken dat geet niet geliek.” Lammert klapt met de tong en kijkt naar de lucht.

„Nou, doar mo'k alêvel over lachen,” zegt Geurtje weder — moar eigenlijk, ze most iens-geheel niet lachen; 't was hoar krek ien't gevuul asof ze bleik ien't gezicht wier. As Lammert dat zag! Snel draait zij zich om, en dan als ze gaan wil: „Ge weet 'et van Dolf; wark voorders plezierig.”

„Nee, heur is Geurtje!” roept Lammert — went 't is 'en verdrêjd ding, a'j êvel geliek hebt, dat iemand zal meinen da'j geketoal proat.

Geurtje wou wel blieven: „Wat is d'r Lammert?”

Lammert met half digtgeknepen oogen: „En a'k oe dan zeg d'ak niet warken meer wil, umda'k niet warken meer hoef; a'k oe dan zeg da'k mien al krek zoo goed as boer van 't Putterserf kan rēkenen — veur de halvescheid ten mienste; a'k oe dan nog zeg Geurtje, dat Trieneke giesteren Joa zei, watblief — zu'j 't dan gleuven of niet?”

O God! dat goeng as 'en gluiende noald deur 't hart!

Lammert rekt zich de erms, en nog ens: „Watblief?”

Moar Geurtje, ze wist niet wat ze gleufde; ze gleufde 'et wel moar toch, ze kos... ze wou 'et niet gleuven. Ze vulde niet krek woar ze was... ien huus of op 't land; ien't duuster of ien't licht; ien de kark of boven op 'en heujmiet woar ze altied zoo duuzelig wier. Goddank! 't goeng voorbij... Ze mot wel oakelik bleik wēzen, moar Lammert ziet 'et niet: hie kiek noar de lucht. — Misschien vulde ie óok wat, dat ie de oogen van Geurtje vermee.

„Zoo Lammert,” zegt ze eindelijk met vaste stem: „nou kan'k 'et gleuven;” iets later: „en nou — nou kan'k 'et begriepen ook wóarum da'j hier ien stee van te warken, de luiaard speelt. Geluk d'r mee Lammert!” En dan, dan wendt zij zich om; klopt het paard — dat den hals rekt om een wilgetak te bereiken — op den rug; zegt schijnbaar luchtig: „'t Is bitter jungske;” en neemt zoo haastig zij kan den terugtocht aan over den stoppeligen akker.

En Lammert, als Geurtje den akker verlaat dan heeft hij niet meer zoals straks, de oogen ten halve gesloten naar boven en van haar afgewend. Neen, turend ziet hij haar na, totdat zij het damhek achter zich toetrekt, en — zonder ook slechts een enkele maal naar hem om te zien — in de peppellaan verdwijnt. Met blijkbaren wrevel werpt hij zich nu opnieuw in het gras aan den Linge-zoom neder. — Dat is heel anders gegoan as ie gedocht het. Had ie niet gemeind dat Geurtje d'r arg kapot af zou wēzen. Het ie krek dóarum geen opzien gehad um grootvoader of hoar de rechte waarheid te zeggen? Lochtig was ze weggegoan; krek asof ie hoar niet dukkels um 't kinneke had gestrēgen, zacht, o zoo zacht! En nou, nou goeng ze lochtig en kos nog smēlen dat ie 'en luioard was. — „Goed zoo dernje, best zoo dernje! heb d'r moar niks geen spiet af. Ikke ook niet. De

luoard speulen! Of gij oe ien't zweit zoudt goan werken, a'j woart zooas ikke. Toe moar! veuruut moar! Wès gij moar lochtig, heel lochtig; Lammert zal 't óók zin!"

En — of ze lochtig was....? Joa, zie dan: Viegelant stapt ze de peppelloan deur; links en rechts kiekte ze rond, went, niewoar.... z' is lochtig, heel lochtig! Ien't veurbijgoan mêt ze gresbluumpkes met de hand, en stêkt er éen met 't stêlje ien den mond. Vluggert loopt ze, went de koffie veur grootvoader mot ze verdig moaken en 't weitebeslag veur de koek die Lammert zoo gern.... Zie, wat klemt ze de tand' op mekoar, zóo stark dat ze 't blomstêlje afbiet.... 't bluumpke velt op den grond, en — heur voet vrooit 'et plat. Lichtig geet ze wiejer, rechts 't Lingebrugsken over, links 't smalle poadje af dat noast 't revierke langs Weijers hususke vortgeet tot 'et Putterserf.... 'et Putterserf!.... Of ze schrok van den kikkert die vlak veur hoar voet op en ien't woater sprong....? Efkes blieft ze stoan.... moar nou, niewoar, lochtig geet ze weer wiejer; den olm bij grootvaders erfke langs; de lêge deur van 't huusken ien. — Grootvoader is d'r niet, hie zal bij de koei op de dêl wêzen. Nou steet ze ien't keukenje; straks kiekte ze noar 'et vuur op de ploat; 'en oogenblik loater vliegt ze de vlierinkleer op. Hier is heur kâmerke; 't bovenste loai van 'en loaitoafel trekt ze open; 'en snoerketting van rooje kroal' griept ze d'r uut. — 't Kâmerken af; van de leer noar omlêg. Nou steet ze weer stil ien de keuken; nou — nou smiet ze de ketting ien't knappende vuur, — lochtig, heel lochtig! En zie, zie dan, doar velt ze met bei' heur arms op de klaptoafel neer; heur knie' op den grond en 'et heufd ien de hand'; nou snikt en nou greint ze.

Zie Lammert, en luuster: nou snikt en nou greint ze!

Omstreeks een uur vroeger bevinden wij ons op 't Putterserf. Manke Jan de arbeider die buiten aan 't uitmesten was, heeft Dolfke toen hij van Weijers huisje terugkwam, goed en zien voorbijgaan; maar Dolfke, toen hij 't achterhuis binnenstapte toen is ie 't spulleke begonnen.

„Och heere, wat is d'r!" schrok moeder Willems toen z'

Dolfke zoo oakelik schrauwen heurde, en — haastig is ze naar de deel gevlogen.

Och! a'j 't gedre'j en 't gelieg van 't jungske, en 't gesus van moeder geheurd hadt!

Nee zeker, as 't heufd nog zoo'n pien dee dan hoefde ie te middag niet noar school en mergen ook niet. Hier, hier had ie 'en stukske kook, en joa, welzeker, hie most moar 'en bietje op den heujbarg ien't heuj goan liggen, moar niet van de leer vallen heur!

Wàt! zou ze zich deur dien ouwen Weijer loate koejeneeren, al dat ie dan oud was; zou ze van hum motte heuren wàt ze as moeder verpliecht was! Dàt — nooit van z'n lèven!

De boerin zet nu met zenuwachtige vaart hare werkzaamheden voort. 't Was alsof zij zich wreken wilde... op zich zelve mischien? In de kleine achterkeuken, doorgaans „de geut” genoemd, overtuigt zij zich dat de groote pot met varkens-aardappels te vuur hangt. Jans de meid ziet er hoe de boerin eiges 'en zwoare bos riethout op 'et vuur gooit — zij had 'et toch moar veur 't zeggen gehad. — Straks in den kelder zijn het de zware keien op de Keulsehe potten die bij het versverschen van den inmaak, de krachtige hand der boerin ondervinden; en later, dan spoedt zij zich naar de kaaskamer om er de kazen waarmee zij ter markt wil, op het aanrecht te zetten.

Onbegriepelik! Triene schijnt van mergen niet bij de kès' te zin gewèst; deez en die hadden gekeerd motte worden. Zou 't spulleke van „ezelje duut niks” hoar ook al goan lieken! Was 't dan misgerèkend dat warkzoame Triene 'en hèkel oan Lamert zou kriegen as ze 'en oog op zien luiheid kreeg? En — schreeuwend naar buiten klinkt het: „Triene!” En straks op de deel: „Hei! Trieneke! Triene!” — Wat deksel woar zat ze!

Zie — doargunder doar kumt ze de deur van hoar kämerken uut. Ze kiekt zoo'n klein bietje beduud; moar ook, 'en ooggenblikke loater kiekt ze asof ze prakkeziert bij zich eiges: „Allo Trieneke; 't heufd ien de flank!”

Perjen, ge meugt wel is èfkes noar Trieneke kieken. Ze het zich eiges ien't Zundagse pak gestoken; verdrèjd, hoast krek 'en juffer uut de stad. 'En fleurig mutske met rooje strikskes d'r

oan het ze op 't heufd; gouwe bellekes ien de oor'; over 'et kerset 'en gruun merrenos japon met frunzeljes op de erms; stoffe schoen' oan de vuut'. 'k Weet niet of Triene den angst kreeg toen moeder heur riep en hoastig 'et kleedoazie weer uut wou smieten, ten mienste: de bovenste hoak' van 'et japon zitten los, en 'et zwart-zieden schort sleept heur noa langs den grond.

Trieneke van 't Putterserf is altied mooi, moar nou — schuchter en op z'n Zundags — is ze oakelik mooi. Alével, de Linge ziet heur toch liever met bloote erms ien't witte borstrok en 'trooje duukske d'r onder; den blauwstreepsen rok um de been', as ze met forse hand de roomtesten boent of de melkkannen schuurt.

't Kan best woar wêzen.

„Wat is d'r moeder....?“ vraagt het meisje reeds op eenigen afstand.

„Wel zoalige zinnen!“ roept de weduw met verbazing, terwijl ze met de linkervuist in de zij en de rechterhand boven de oogen, Triene langzaam naderen ziet: „Zeg, bin ikke glansbliend ien d' oogen, of gj; hebt gj de kramp ien oe harsens?“

„Wat blijft oe moeder?“ herhaalt Triene met zekere fierheid, alsof zij dien uitval niet hoorde.

„Wat mien blijft, wat mien blijft....?“ spreekt de moeder met bevende stem: „mien blijft da'k weten wil woar dat noar toe mot, met oe neie kleeed en oe goud ien de ooren....? Mein ie dat 't Zundag is, of he'j 'en karmis-afsproak...? Zeg?“

„Nee iens-geheel niet moeder,“ zegt Triene, en haar blos is nog sterker dan anders. Wat zachter, maar toch met fierheid: „'k Wil niet langer zoo schooiig deur 't huus loopen moeder.“

De boerin staat een oogenblik als verbluft. Wou Triene heur Zundagse klee' op warkensdag droagen! „Wel zoalige zinnen!“ barst ze eindelijk los: „he'j ook misschien de roazende mot ien oe heufd! Mooie klee' oan't lief hangen um de beest' ien't land te goan melken, um te karnen, um botter te knêjen, um....“

„Da's ook eigenlik meidswark moeder,“ valt Triene iets heftiger in: „Zou'j 'et dan oan wille zien da'k nog langer beproat en belachen wor? A'j riek bint zooas welluu moeder, dan mo'j....“

Heur ie wel hoe Lammerts proat al dieper bij mooi Trieneke is gegoan as ze eiges ien't erste wel meinen wou.

„Dan mo'j,” roept de boerin in woede, „dan mo'j de kes' moar loate zwellen nieuwar! en alles op slof' loate goan! Zeg onneuzele dern, het den Lammert oe dat ien de ooren getoeterd, ou Triene, die altied zoo lochtig kos zingen bij 't wark? Allo, schoam oe vort, en die kleeren van 't lief. Den Lammert za'k spréken, en gij — zurg veur 't êten!”

Trieneke was op stikken af toen ze terugging. Weggejoagd as 'en kiend! En — weerumproaten het ze niet gekost; 't was krek asof ze de klem ien d'r mond had.

In 't voorbijgaan ziet ze ginder Jans de werkmeid en Gijs den knecht ook al lachen. Als ze in haar kamertje weerkomt, dan — dan griept ze de muts van 'et heufd; dóar, klets! ien 'en hoek! De hoak' en oog' van 't japon scheuren uut zoo hard as ze 't lostrekt. De bellen uut de oor' gedoan dat ze zich zeer dee, en vort! gesmeten op de toafel!

Triene, Trieneke! 't is onverstandig da'j zoo kwoad bint.

„Onverstandig! Is dat verstandig zooas moeder heur kiends behandelt, as 'en bloag, as 'en meid! Is dat verstandig dat moeder heur krek belacht as zoo'n kriel van 'en Geurtje, en heur grieft ien't gevuul? Nee, Lammert het geliek, doar mot 'en eind oan kommen!”

Trieneke gooit zich achterover op een stoel; haar mooie blonde haren vallen los op haar blanken schouder, en, als zij met haar kinnetje in de hand strak voor zich heen ziet, dan spreekt zij weer zachtjes het woord onverstandig. En joa, krek, as ze noadenkt dan viendt ze 't óok; 't was onverstandig — niet dat ze kwoad was op moeder en allegoar; niet umdat ze 't verdrêjde nog langer te warken as ze doardeur ander ten spot wier. Nee, onverstandig was't dat ze niet liever nog erst wat gewacht had; eiges en onneudig het ze moeder nou opgeblazen tegen Lammert: dat was onverstandig, heel onverstandig!

Wanneer Lammert zoals nu op het land is, dan regeliert ie zich, um te goan schoften, noar de zon. As ie meinde dat de zon hoog genoeg sting, dan goeng ie, aldat de klok nog niet had gesloagen; en krek zoo: as de klok zei dat 'et schoftuur veurbij was, dan figeliede ie weer op de zon, en zag dan maest-

tieds, dat 't heel best nog 'en bietje kos vèlen. Zoo'n klok was moar drèj-spul.

Nu Lammert met zijn ploegpaarden, nog meer dan een half uur vóór schofttijd, 't hek der hoeve komt binnengereden, is manke Jan ginds bij de schuur nog druk bezig met uitnesten.

Manke Jan is 'en mins van 'en groot begriep; letst op 'en keer het ie heel goed begrepen dat 'en mins ten achterste veuren niet lèven kos, umdat ie dan op de rechte stee geen mond veur 't èten had; dàt had ie best begrepen, moar — begriepen dee ie niet, dat ie geen errebeier op 't Putterserf zou wèzen, as 't niet um zien bliende moeder was.

Lammert die zoodanig achter den houtmijt en de hooibergen heeft omgereden dat hij uit de woning niet te zien was, houdt nu stil bij de staldeur ter zijde van de deel, en roept er den arbeider toe: „Jan, ge mot de perds is êfkes op stal zetten, 'k mot hoastig noar luus toe.” Dat is voor de eerste maal dat Lammert niet zelf zijn paarden bezorgt.

„Goed Lammert,” is het antwoord, en terwijl de bouwknacht zich nu haastig verwijdert, vat Jan den voorsten bruine bij den halster; rukt en trekt het driespan achter elkander den stal door 't lage deurtje in; bindt den voorste met het halstertouw vast aan den kribring; laat ze verder, kop aan staart en staart aan kop, zooals zij waren, en, als hij straks het staldeurtje van buiten sluit, dan zegt hij met een glimlach van innige zelfvoldoening: „'k Zie best kapoabel met perds um te goan, zoo goed as de beste!”

't Moet wel een bijzondere oorzaak hebben waarom de zon der dorpsklok heden zoo'n groot eind voor is, en Lammert al verder zoo haastig naar huis wil. Ja, zie maar: langs de Lingezijde der woning, waar slechts Trienes kamertje het uitzicht naar buiten heeft, sluipt Lammert behoedzaam naar den voorgevel der huizing.

De groen geverfde luiken der beide statiekamers, die altijd door vrouw Willems zelve tot 's namiddags voor de zon worden aangezet, glimmen ook nu in de middagstralen der laatste Augustuszon. Zie, nog even tuurt Lammert rechts en links, maar dan, dan stoot hij een der luiken een weinig ter zij; trekt zijn zakmes te voorschijn, en steekt den rug er van zoo ver mogelijk tusschen

de reët van 't kozijn en het venster. Wippend met het zakmes, en drukkend met de linkerhand tegen het venster zelf, komt er na weinige oogenblikken rijzing in het eenigszins knellende raam. Door de beide handen nu verder omhooggedreven, piept het venster, en Lammert — verschrikt — ziet haastig wecr rechts en links, maar dan — dan slaat hij ook spoedig de beide handpalmen op het kozijn, wipt er zich op, springt naar binnen, trekt het luik weder dicht, doch laat — um dat piepen — het venster maar open.

Doar steet ie dan nou ien die koamers. 't Is er koel en zoo'n bietje schiemerlicht. Toen ie op 't land was, verdrèjd! as ie't uut kos houwen. Veul gewarkt het ie niet, moar, ook dat liggen is vervêlend geworden; ielkreis was hum de zon tussen de bloajers deur op 't heufd komme branden; de bijen hadden hum ielkreis langs de oor' gebloazen met 'en wiend, asof ze hoast hadden. Toen ie 'en klein endje wiejer goeng liggen, toen is ie heelegoar van de wies gekommen, went bij 'en mierennest is 't èvel zu'k mekkelik liggen niet. Nee, ien die koamers most ie is wèzen, joa ien die koamers! En nou, nou steet ie ien die koamers, en doar — zie, doar stoan de ermstoel' ook nog. Nie-woar, één veur hum en één veur Trieneke. Joa, 't is oarig da'j as boer van zoo'n hofstêj, nou krek zoo duk a'j moar wilt ien zoo'n stoel kunt goan liggen. Hie zal 't moar vast is prebieren.

Behoedzaam en op de teenen loopend neemt Lammert nu een der beide armstoelen van den wand, plaatst dien bij de tafel, aarzelt nog een oogenblik, maar dan, dan vleit hij zich welbehaaglijk neer in den breeden zetel, strekt de beenen zoo ver hij kan voor zich uit, en peinst: „'t Is verdrèjd toch arg onbegriepelijk dat zoo'n boer van 't Putterserf 't verstand van zien standoasie niet beet kos kriegen, en, krek as zien wêdow nog toezoers vort, liever sloaven as rusten wou. — Nee! Lammert van Tuil zal dat spulleke is anders regelieren.” — Een wijle voor zich heen starend, valt zijn oog op 't portret van Van Speyk aan den wand: „Wat kiekt ie mien oan,” denkt hij voort: „toen 'k 'et heufd noar gundse kant hieuw toen dee ie't, en nou — nou duut ie 't ook.”

Met een smadelijken lach wendt Lammert zijn oogen ter zij; maar toch, hie mot er nog ens en alweer noar kieken. Met

eenige zelfoverwinning knikt hij den starenden zeeheld toe, en dan, dan zegt hij — ofschoon onhoorbaar:

„Dag Van Spiek; dag menneke. Joa krek, Lammert is d'r ook. 'k Bin net zoo veul mans as gij; toen gij 't werken muuj' wier toen hei'j d'r den brand ien gestoken. Joa menneke, dat eigenst kos ik ook wel is doen.” — Lammert heeft zijn pijp en tabaksdoos reeds te voorschijn gehaald. — „Moar mien eiges veur Kozak of Spanjool ien de locht loate vliegen... doar za'k niet van ge-diend wêzen. Joa messeu Van Spiek — 't is verdrêjd zooas zoo'n ding oe aankiekt — ikke zal dan nou is krek zooo blieve zitten, joa! en zie, nou stop ik 'en piepke, joa! en zie, doar zet ik nou den tabaksdeus op de toafel, joa! en — of ie 't nou gleuven wilt of niet, nog moar 'en klein bietje geduld en dan zu'j den Lammert van Tuil hier alle doag' van 's mergens tot 's oavends, ien den ermstoel veur 't open roam piepkies zien rooken, en 's weinters bij den knappenden heerd. Joa menneke, en dan zu'j 'em noar dat eigenste kammenet zien goan, dóar, en zie-je, doar het ie dan bestier over; da's bêter as ien de locht hê? veul bêter!”

Van Spiek begint zoo oakelik strak te kieken.

„En a'j mien nou vervêlen goat,” vervolgt Lammert bijna hoorbaar, „dan drej ik oe um, ten achterste veuren. 't Is 'en oakelik gezicht zoo'n kerl die niks duut as kieken.” Veur 't oogenblik zal Lammert zich eiges moar umdrêjen. Bestig! Nou ziet ie Mezeppa.

„Wat leit die kerl doar toch lui op dat perd. Mo'j al 'en heele rijer veur wêzen. Ien zoo'n ermstoel is 't mekkelikker, veul bêter. Alêvel 't wordt tied um noar huus te goan êten. Och! 't kan wel loater. Geurtje zal 't wel werm houwen... Och! har-rejennig!” — Lammert rekt zich de leden: „Geurtje, wat goeng ze lochtig; met hóar was ie nooit ien zoo'n koamer gekommen; altied den eigenste sloaf gebleven.” — Geeuwend: „Och! har-rejennig!” De armen slaat hij achter om 't hoofd, — went die bovenste leuning van 't stoel is toch hard. De beenen strekt hij nog verder uit. Hakend met de punt van zijn vetleeren schoen, trekt hij den meest nabijzijnden stoel bij het sport naar zich toe en legt er de beenen op. De oogleden vallen digt, lodderig gaan

ze weer open, open en digt; en — als een mug hem soezende piept langs het oor en eindelijk juist op zijn voorhoofd komt zitten, dan blaast hij zoo telkens eens even naar boven, went — de erms het ie nou eenmaal um 't heufd gesloagen. En — — alles soest! en 't schrauwit ien de verte: Ho perd stoa stil! went zie: Trieneke leit gunds op 't perd van Mezeppa, en 't soest en 'et schrauwit nog starker, en — allebei de koamers ze vliegen met 't schip van Van Spiek ien de locht; en Van Spiek met Geurtje ien den erm wat lacht ie, hoe oakelik lacht ie! En — Heer ien den Hemel! nou schrikt ie wakker.

In een oogwenk is Lammert overeinde. 't Was hum krek asof ie 'en iesbad over 't lief kreeg... Doodsbleek van ontsteltenis en van verontwaardiging tevens, staat daar de vrouw van 't Putterserf op den drempel der pas ontsloten kamerdeur.

Nog slechts even had zij zich met haar gezin om den middagdisch vereenigd, of een buitengewoon rumoer in het achterhuis heeft haar met de overigen naar de deel gedreven. Wel afge-roazend wa'n speктоakel was dat ien de perdstal gewêst! gesloagen en gebeten hadden ze allegoar krek asof ze de kolder hadden. Wie zou 't geleuven: Lammert had ze krek loate stoa'n zooas ie d'r mee van 't land kwiem; 't varse kleever ien't ruuf hadden ze alle drie geroken, en één had er moar bij gekost. Gijs de knecht, die op den rogzolder oan't schoepen was gewêst, had er eerder geen spier van gemarkt. Éen van de perds had den halster kapot; de veurste was arg ien 't steertvleis gebeten, en — roazend op den Lammert, het vrouw Willems de sleutels gegrepen, um hoastig uut 'et kammenet ien de lienkse stoasie-koamer 'en neie halster te kriegen, en 't boek van den Neuman, veur 't geval van zoo'n perdsbeet.

Ja razend was ze, en wonder was 't niet, want Dolfke, 't lieve jungske, heeft haar pas ook gezegd dat ie heel duudelik het ge-zien — toen ie eiges 'en bietje ien den heujberg lee — hoe den luoard ien stee van te ploegen, lankuut noast Geurtje ten Bos — zoo'n feeks, die hum sloeg — ien't gres het gelegen, en loater de perds, ien stee van ze eiges te bezurgen, oan Jan het vertrouwd.

Ja woedend is vrouw Willems naar 't voorhuis gegoan, en nou — nou was 't nog 'en ander speктоakel!

„Wel Heer ien den Hemel!” het ze gevluukt, alshoon ze niks van geen vluuken hieuw. 't Was heur krek asof hoar 't heele lief onder de beenen uutschoot. Doar lee ie, den ezel, den lummel, den dagdief! Ien deze koamer; ien 't stoel waar ze eiges nog nooit op zitten wou! Sprêken wil ze, moar sprêken kan ze niet — d'r zat heur 'en strop um de kël. Zie, 't is Trieneke die heur um den hals lee: „Moeder, moeder!” roept ze beschermend. Maar moeder, zij rukt zich los uit de klem; met dreigend gebaar snelt zij op den terugduikenden bouwknicht toe: „Wat! gj! vlêgel!” barst ze stotend en bevende los: „hier ien de koamer.... hier ien den stoel! Vort! vort weer d'r uut! D'r uut zeg ik oe; deur 't eigenste gat waar ie ien bint gekommen. Schandbrood zuj êten, schandbrood ien ermoei! Vort, vort m'n huus en m'n dienst uut!” En — als zij hem vat bij den arm, dan dringt ze hem voort en verder naar 't venster, en Trieneke roept wel: „Och moeder, bedoar toch!” En Lammert hij trilt wel: „Vrouw Willems, ik smêk oe!” Moar: „Vort! vort met den luizak! Allo, de been' over 't roam — da's niks, stoot oe kop moar — oe loon za'k wel sturen; geen voet op 'et erf meer!”

't Is avond. De dorpsklok heeft in de verte elf doffe slagen gebromd. Even als de geheele omtrek ligt ook het Putterserf in een valen nachtsluiser verscholen. Slechts aan de zijde der Linge schemert er in die woning nog een slauw lichtje achter digt geschoven gordijntjes. 't Is het venster van Trienes kamertje.

Mooie Triene, ten halve ontkleed — of liever gekleed zooals zij 't bij snikheeten dag in 't brandende hooiland zou wezen — Trieneke drukt zich gedurig de koude hand tegen de gloeiende oogen, want — oakelik veul het ze gegreind, van 't middag tot den oavend toe. Met moeder en Lammert was alles gedaan; 'en wrok had moeder op 't heele Weijers-huus; op ouwe Weijer die volgens Dolfke — hoar belasterd; op Geurtje ten Bos die heur jungske gesloagen; op Lammert die heur ien't wark zoo goed as bestolen, ien't zwak gegrepen en bijkant den dood op 't lief gejoagd had. „Nooit kumt ie weerum,” had moeder geroasd, en Triene, ze drukte haar koude hand nog eens op de brandende

oogen, en — wonder, as ze dat duut, dan liekt heur alles zoo zwart niet meer toe: „Joa, Trieneke is d'r ook nog, wel zeker! As ze mundig wordt dan zal ze doen noar wil en believe. 't Is oarig — as ze die hand zoo houdt, hoeveel kloarder 't hoar wordt: Zeker, Lammert had zich lillik loate kieken; den luioard speulen veural ien zoo'n koamer, dat had toch gek gestoan. Alêvel — niemand zou lachen um hum den zij ens heur joa gaf; niemand zou lachen um hoar dat zij niet heur zin kreeg. Ens joa, blijft joa. Zie, Trieneke is d'r ook nog!

Eenige oogenblikken later zit het fiere, doch heden in hare fierheid zoo dikwijls geschokte kind, op den rand van haar bedstee. Een glimlach heeft hare lippen geplooid. Uit den wit diemetten zak die haar ter zij op den rok hangt, heeft zij een voorwerp genomen, dat ze wendt en keert in hare handen, dat ze beschouwt alsof het zeide: Trieneke, alleen um oe zelfs wil he'k oe lief; oan Geurtje he'k nooit gedocht. Trieneke, vergêt nooit oe Lammert.

Doch zie, wat beroert hoar? Een gloeiende bos stijgt haar snel naar het voorhoofd: haar boezem jaagt; hare tanden klemmen zich vast op elkaar; een wit als van het laken op haar sponde vervangt het gloeiende rood van haar koon. Wat haar beroert? Zie, in het deksel van Lammerts tabaksdeus, de doos die hij in verwarring vergat, die zij in der haast heeft geborgen, in het geopende deksel er van daar las zij die woorden:

„Aan Lammert van Tuil van Geurtje ten Bos.“

En, nog een geruimen tijd staren heur vlammeende oogen op dat heillooze schrift; maar dan verspreidt er zich eensklaps een fiere lach over haar gelaat: „Den Lammert! Geurtjes tabaksdeus kos ie droagen op 't hart geliek dat ie vree noar Triene van 't Putterserf....?“ Weer drukt zij de koude hand voor de oogen. Nou — nou ziet ze nòg kloarder: „Um 't gemak te bejoagen het Lammert gespeuld met Geurtjes hart, en, kos ie vrijen noar 't Putterserf.“

Duizend beelden en droomen jagen haar pijlsnel voorbij: „Was't waarheid gewêst dat ze lachten um hoar as ze vroolik aan 't wark was? Nee, ze hebben heur utgelachen toen ze noar's lui-oards toal geluusterd en ien't Zundagse kleed het geloopen. Den

luioard! hum hebben ze utgelachen toen ie doar lee ien den stoel; hum hebben ze weggejoagd! En — wat wordt heur dat kloar, heel kloar nou op ens: nooit kos Triene toch de vrouw worden van 'en weggejoagden luioard! nooit, nooit van z'n lêven!"

En zie, het schuif van heur vensterke trekt ze los, en de raampjes stoot ze naar buiten. De koele nachtlucht die naar binnen stroomt en de gordijntjes doet fladderen, dooft alras de kleine olievlam die er brandt op de tafel; maar ook, zij dooft er al spoedig de laatste liefdevonk die er nog smeult voor den knaap in Trienekes boezem. „Nee, niemand zal 't marken wat dwaasheid z'ien 't heufd had!"

En 't nachtwiendje suuzelt: Goed, goed zoo Triene!

En de deus die heur licht gaf, ze zal hum mergen noar 't Weijershuus sturen met 'en briefje dat 't uut is!

En de bloai' van de lindes ze fledderen! Krek, krek zoo Triene.

„En mergen, mergen zal ze weer zingen heur mooiste liedjes as ze warkt oan 't stap van de Linge."

En de gölfkes van 't oarig revierke ze lachen ien't zwioblende lies: Best, best zoo dernje! geen zong er bij 't warken zoo lieflik as Triene; geen sprêkt zoo verstandig as blozende Triene van 't schoon Putterserf.

Omstreeks drie maanden zijn er verlopen; de landman heeft de vrucht van zijn arbeid in de schuren geborgen of in de hooge bergen gestapeld. Buiten langs velden en wegen, daar liggen de dorre bladers onder een dunne, straks door de vorst versteende sneeuwlaag verscholen, maar ginder binnen de schuur, daar geuren u de bruine vette, nu op stapels gevleide blaren der met zorg gekweekte tabakspant u tegen. Buiten gaat een koude adem over de schijnbaar slapende weiden en akkers, maar binnen, daar voelt gij den wärmen adem van 't vee; daar ruikt gij den zoeten room- en hooigeur der stallen; daar ziet gij den rusteloozen arm van den wanner; daar hoort gij 't maatvol geklepklop der dorschers en stemt er met blijdschap in 't vroolijke lied:

„Lange vlêgel, wonderklop,
 „Sloa d'r helder lochtig op.
 „Vief en twintig duuzend slag,
 „Ielken korten wienterdag,
     „Met verdrag.
 „Vlêgel! klap 'em, klep 'em, klop,
 „Die 't niet gleuft, op stuggen kop.

„Lange vlêgel, klap en klop
 „'t Blanke groan uut vollen dop.
 „'t Groan da'j klopt is minsen brood,
 „En den dorser, klein of groot,
     „Kriegt geen nood.
 „Vlêgel! klap 'em, klep 'em, klop,
 „Die niet wart, op luien kop.”

Nu is het avond; buiten sneeuwt het met dikke vlokken. In de keukens der hoeven vlammen de haardvuren helder op. De zure appels broetsen en proetsen er bij den fellen gloed op de plaat. De spinnewielen snorren er lustig in 't rond, en, waar geen liedje klinkt of geen kout wordt gehoord, daar leest er de boer niet zelden op dreunenden toon van Don Antonio's weervoorspellingen uit den zwart beduimelden almanak.

Ook in het huisje van den ouden Weijer brandt een helder vuurtje onder den breeden schoorsteen.

Zie, de slikkerende vlammen verlichten er gedurig den blanken schedel en de zilveren haarvlokken van den stokouden man, die — as 'et koolzaad weer riept, met de hulpe van God, krek zien honderste joar zal belêven. Da's oarigheid hê? en ge griect noar oe hoed a'j 'em toeknikt: Hoe geet 'et?

Moar stil, dat moj' 'em niet vroagen, dan kan ie de noald ien de moas' van zien knoopsnet niet kriegen; dan bêft ie, en as ie dan sprêkt met zien oud ouwe stem: „Goddank, nog gezond van harte,” dan trilt hum zien heufd, dan schiet hum 'et net uut de hand, en kiekte ie zoo strak ien 'et vuur, da'j afziet van 't vroagen.

Begrepen? Nee, ge begriect 'et nog niet. Luuster: Gunds achter

op de kleine dêl doar steet de mooie roodvoale koei ien't stal. Mergen kumt Levie um 't beest noar zien slachthuis te hoalen. Levie — wel zeker — brengt specie op toafel, krek, krek zoo!

Moar Lammert, den weggejoagde van 't Putterserf, Lammert het ien't harfst geen wark kunne kriegen, — zoo zeidie — en nou, bij wienterdag, die niet vast op den boer zat kos loopen ien't honderd; drie moanden schuld valt slecht te betoalen: zie, mergen kumt Levie um 't koeibeest.

„Heur j'em niet Geurtje?” vraagt de oude terwijl hij luisterend het hoofd ter zijde buigt.

„Mein ie Lammert, grootvoader?” zegt Geurtje en ziet van het stopwerk op waarmee zij zich bij 't keukenlampje aan de tafel onledig houdt.

„Nee Geurtje, 'k docht da'k de voale stark hoorde snuiven,” zegt de oude.

„'k Heb niks geheurd grootvoader,” is Geurtjes antwoord. Weijer knoopt weer voort aan zijn net, en Geurtje stopt weer. Na eenige oogenblikken heerneemt de grijsaard: „'t Kon toch wêzen Geurtje, dat de koei nog heuj ien de krib wou...?”

„Dat kan niet grootvoader, 'k het heur eiges nog 'en wiske meer as anders gegeven.”

„Zoo Geurtje, dan is 't goed kiend.” Iets later:

„Nou geleuf ik toch zeker Geurtje, da'k ze heur schuiven ien't stal; misschien dat ze de horns ien't touw het geward; ko'j niet is êfkes, heel êfkes goan kieken?”

„'t Touw is te kort grootvoader, 'k weet zeker dat de koei niks van nooi het.” Straks vragend: „Moar wil ik...?”

„Nee blief dan moar zitten,” is Weijers antwoord: „Anders, 'k wil niet zeggen... Lammert is zoo slofs, as ie misschien vergêten had um 't stalluukse achter de voale op 't hoakske te doen...?”

„Moar grootvoader, Lammert is al vroeg de deur uitgegaan, en 'k het oe gezeid da'k heur eiges bezurgde.”

„Zoo Geurtje, ha'j dat gezeid; joa, dan zal 't goed wêzen, dan zal 't heel goed wêzen.”

Weinige seconden later staat Geurtje op; neemt een steenen kan van den vloer, en nauwelijks is zij er mede naar buiten

gegaan om voor de avond-koffie water uit de Linge te scheppen, of de grijze hangt haastig zijn knoopwerk ter zij aan een spijker; verlaat zijn zitplaats; treekt zoo spoedig hij kan naar het tafeltje toe, en vat het keukenlampje in de bevende hand.

Zie, daar gaat hij de bijna honderdjarige grijsaard: in den laatsten tijd is zijn gang minder vast geworden; de rug schijnt meer gekromd dan toen wij hem vroeger zagen, en het hoofd dat hem, vooral bij het gaan, dieper op de borst hangt, is gestadig in trillende beweging. Nog even omziende als vreest hij dat Geurtje reeds terugkomen en hem weerhouden zal, gaat hij naar de deur die de kleine deel van de keuken scheidt; de klink wordt geligt en een oogenblik later werpt het flikkerende lichtje, op het dek-sel van den broodtrog geplaatst, een weifelend schijnsel in de donkere ruimte.

Wat de oude er doet? Niets! hij staat er bij de laag steenen voerkrib van het roodvale koebeest; hij staat er en kijkt maar.

En het koebeest dat heel goed bezorgd op zijn stroo lag, het richt zich zoodra het den man bemerkt, terstond overeinde. Rechts en links schuurt hij de breede hoorns langs de palen der kribbe; met langerekten kop snuift hij al sterker en verder vooruit naar den grijze, en lekt met de raspige tong naar de hand die zoo dikwijls hem krauwde in het kroesige kophaar.

Daar staat hij, de stokoude Weijer, en zijn schrompele vingers ze krauwen ook nu weer den kroesigen kop van het goedige dier: „Veur 't letst menneke, alles veur 't letst,” mompelt de man schier onhoorbaar: „Mergen zal 't gedoan zin, mergen zal de stal lêg stoan, heelegoar lêg. Dat zal veur 't erst wêzen zoo lang as Weijer zien heugenis geet, veur 't allererst! Joa menneke, lek moar; lek moar erm beest. Hier, nog 'en goeje wis heuj! mergen he'j 't niet meer van noode. Toe vrêt dan... kiek, altied lek-ken. Zou'j 't ook begriepen? Nee, begriepen dat duut ie 't niet. Zoo'n beest het geen weet van zien lot, dat, dàt het de mins moar alleen, krek, de mins moar alleen. Joa, toen de letste oogst noar binnen wier gehaald, toen mocht den ouwe zien God nog dan-ken dat ie 't nog ens en alweer mocht belêven, gezond en kloar van begriep! moar nou, nóu mot ie vroagen. woarum is ie óok niet gevallen genek met de dorre bloai' van de boom'.... woarum....?”

Zie, ongemerkt is Geurtje den grijsaard ter zijde getreden: „Grootvoader, kom; wat doe'j hier en stoa'j ien de kou?” spreekt ze liefderijk vermanend.

En de stokoude man — wat ie dee....? Niks, heelegoar niks! Hie stond en hie keek moar.

Joa krek, hie stond en hie keek moar.

Buiten sneeuwt het nog altijd voort. Geurtjes voetstappen van het huis naar de Linge zijn slechts kleine zachte golfjes geworden in het onafzienbare sneeuwkleed dat er over de heele Betuw wordt uitgespreid. Ook de Linge, gisteren met een dunne ijskorst bevroerd, schijnt tusschen haar beide oevers niets meer dan een sterkere golving in het witte tapijt, en slechts even vertoont het riviertje zijn zwarten spiegel onder de donkere brugjes die het beschutten voor den verstijvenden adem der vorst, of ook waar een bijt werd gehouden bij hoeve of erf.

Lammert van Tuil heeft bijna den geheelen namiddag boven grootvaders koestal in 't hooi gelegen. Wark te zuuken a'jt toch niet kos kriegen, 't was muujte vergêfs. Binnen ien de keuken te zitten, 't was vervêlend. Siends 't geval was Geurtje stroef en kortaf geworden; grootvoader zat altied, arg vervêlend, met dat knoopsnet, en toezoers ha'j 'etzelfde proatje: over 't niks verdienen, over schuld' die betoald moste worden, en 't God bewoar dat Weijer, ien zien honderste joar, nog oan d' erme zou kommen.

Onder zich heeft Lammert telkens het koebeest gehoord dat Levie morgen komt halen. 't Was noarigheid! Als ie moar niet zoo gek was gewêst um de perds oan Jan te geven en eiges in die koamer te goan zitten. En dan die deus, die weerlichse deus te vergêten; zeker, dan zou 't vertelselje wel anders zin afge-loopen.

„Tweemoal noa dien onneuzelen dag is ie nog weer noar vrouw Willems gegoan. Zoo'n feeks van 'en vrouwmens! Krek had ze gebloazen as 'en kat uut de hugt, en veuruut al geroasd dat ie nooit, nooit geen wark meer kos kriegen. Onverstandig had ze moar vortgeredenierd, went och harrejennig! op dat wark doar had ie nou eigenlijk z'n figeloasie niet op. Over 't geval had

ie sprêke willen; beveurbeild dat ie gemeind had dat Trieneke ien de koamers was; dat die noam' ien't deksel, al wel 'en karmis-oarigheid van tien joar gelejen was; en zie, dat zich nou alles moar op most kloaren, went, da'j 'en mins die zoo arg verliefd was, 't ook êvel niet oan kos rêkenen as ie 'en bietje te min, of ook in sommigte dinger zelfs oaverechts verkeerd dee. — Moar fluite! Geen woord het ie d'r tussen gekregen. — Wonder! ien de letste twee joar het ie toch altied zoo stellig geleufd dat ie riek zou worden. Eiges het ie nog drie — la's kieken — wel vier keer Zundags 'en heel dubbeltje ien't kerkezekske gegeven, en letst met 'et nachtmoal 'en halve gulden. God had 't eiges gezien, en nou... nou zou 't uut zin? 't Kos niet woar wêzen. D'r stond toch ergens ien den biebel: de Heer zal 't oe duuzend — 't kos óok wezen: honderdduuzendmoal vergelden, en zou de Schrift dan bedriegen?"

Zóo heeft Lammert er liggen peinzen, en gedurig hoorde hij de koe. „'t Was vervêlend. Geurtje had hum wel tien keer gezaid dat 't zien schuld was dat de koei noar Levie most. 't Is woar, mergen dan kregen ze specie op toafel; moar grootvoader was zoo mistroostig, en 't zou nog wiejer achteruutloopen as de koei weg was. Joa 't was vervêlend! arg arg vervêlend!"

Toen 't donker is geworden heeft Lammert zijn ligplaats verlaten. Naar buiten gegaan heeft hij het welbekende paadje gekozen dat langs de Linge naar het Putterserf voert, en de sneeuw, die steeds digter en sterker ging vlokken, heeft er alras zijn voetspoor gedekt.

Wat ie wou? Niewoar, hie zou er binnengoan; nog ens prebieren; oan Trieneke zeggen: dat ie verechtig zoo arg verliefd was, en oan vrouw Willems: dat ze moar niet kwoad meer most wêzen, en, of ze asteblijft 'en bietje geld had veur grootvoader, umdat anders de koei...

Maar, wat hij ook gemeend heeft te zeggen of te doen, bij de hoeve van vrouw Willems gekomen, heeft hem de moed ontbroken om er binnen te gaan.

Nou steet ie bij 't keukenvenster op 't Putterserf. Deur de reet van 't luuk kan ie êfkes noar binne zien. Eigenlik ziet ie niks, niks as de breeje rug van dat nijdige vrouwmins. D'r is 'en

gesoes in die koamer asof er heel wat minsen bijeen zin. „Rug! breeje rug goa dan op zied!” Moar de rug blijft zitten! Heur.... heur wa'n gelach! Duudelik ku'j Trieneke onderscheiden. Heur! heur ze is lachen, allegoar, hoe langer hoe harder. De breeje rug geet al op en neer. Zoo'n rug! Verechtig as ie niet van dat wief was, dan zou'j d'r ook hoast lachs over worden. Heur! hard boven uut klinkt 'en stem!

„Toe Leendert nog ens!” En dan — dan Trienekes stem:

„Nee, nou zal 't genogt zin!” — Moar, 't lacht weer en 't schoatert, en de rug hie danst as 'en kikkert; en 't zingt in die keuken:

„Balkenbrie, Balkenbrie,
„t Munje veuruut, en ge weet wel wie;
„Balkenbrie, Balkenbrie,
„Tweemoal gekust en nòg ens, da's drie.”

En Lammert — wat hum deur 't heufd speelt, hie kan 't ien 't erst niet begriepen, alshoon ie toch ien de letste drie moand' al duk genogt het begrepen, dat 't met Trieneke wel uut zou wêzen en met 'et vertelselje ook. Moar nou, nou begriep't ie 't: Doarbinnen was Leendert, rieke Leendert van 't Lingeland; doar had ie Triene gekust oan 'et slachtmoal en nou, nou weet ie dan zéker dat 't uut is met Triene, en — 't schoon Putterserf.

„Nog eenige seconden staat hij daar roerloos aan een sneeuwpop gelijk, zoo wit en zoo stijf. Maar dan is 't voorbij. Een hoorbaar: „Ien Gods naam!” komt hem over de lippen; en als hij nu meent dat er daarbinnen plotseling een andere en draaiende beweging in dien breeden rug komt, dan spoedt hij zich eensklaps voort, en waadt door de sneeuw tót aan de voorzij der hoeve.

Nu staat hij weer stil: „'t Is onneuzel, doarbinnen die stoatsiekoamer, doar zat ie pas drie moand' gelêje, en het ie gemeind dat ie boer en meister zou wêzen, en nou — 't is gedoan, en steet ie as 'en erme schoojer d'r buuten! As 'en erme schoojer! En doarbinnen ien dat kammenet doar liggen de guldens en riekdoalders zonder moat of berêken. Zou d'r wel éen zoo gek zin gewêst um zich dood te goan warken as ie den vrijen tast

noar dat geld ien't vezier kreeg...? Den vrijen tast! — Dóar is 'et roam waar ie ens uut verjoagd wier..."

Onwillekeurig schudt Lammert zich het reine sneeuwkleed van de schouders.

Een gansche beeldenrij schuift hem voorbij het starende oog; Trieneke ziet ie oan Leenderts arm. Geurtje dreigend met heur vinger. Levie met de koei oan 'en touw. Grootvoader bleik in zien bed met 'en doek um 't heufd. Al de geldzak ien't kammenet ziet ie oan 't dansen, krek as die rug. Zich eiges met griepende hand noar de dansende zakken. Tien koeibeest ien't stal. Grootvoader ook ien 'en stoatsickoamer. Geurtje ien zoo'n ermstoel. Zich eiges, nog ens.... boven oan' en galg.

„Hu! 't is koud, arg koud. Wa'n oaklik gezicht! Veuruut! Niet noar grootvaders huus toe: Dat glujend vervelende knoopsnet! En Geurtje! En 't koeibeest! — Veuruut! hie weet wel wat bêters.”

't Is nu acht uren in den avond. Op den zwaar besneeuwden grintweg is het onmogelijk een handbreed voor zich uit te zien, want een dikke mist heeft sedert een klein kwartier het sneeuwen vervangen.

Daarginder niet verre van de Lingebrug, aan wier overzijde de onaanzienlijke herberg ligt waarvan we reeds vroeger spraken, daar klinken luidruchtige mansstemmen. Hoor, een langgerekt en aanhitsend gillen snijdt door den vochtigen dampkring; luid gerinkel van paardeschellen en het geweldig kraken eener kar in de sneeuw vermengt zich nu eensklaps met het geschreeuw der mannen.

Spoedig echter verzwakt het rumoer; een nare verwensching bericht dat het pogen er' vruchteloos was, doch straks ook, dan gilt en dan krijscht het opnieuw en nog sterker, en 't jaagt en het kraakt weer, maar nogmaals vergeefs, want de kracht schoot te kort.

En — wadend door de hooggepakte sneeuw, zoekt er een welbekende de herberg te bereiken.

Dewijl hij vreesde dat zijn voetspoor langs de Linge hem zou verraden, zoo heeft hij den breeden rijweg gekozen en met den

vallenden mist gedurig de grootste moeite gehad om, zonder in greppel of sloot te geraken, zijn pad te vervolgen.

En nu, geheel onzichtbaar gaat Lammert, op slechts luttele schreden afstand, de plek voorbij waar men bitter om hulp is verlegen.

Hoort Lammert dat schreeuwen dan niet? Welzeker! „'t Liekt wel of 't Dries met Toon van de meulen is,” denkt hij onder 't voortgaan. „Onverstandig ien zoo'n mist te voaren. Zeker zin ze met de kar van de weg ien de gruppel geraakt. Ge zoudt oe doar eiges met 'en henje te helpen, op den loaten oavend, nog is ien't zweit goan warken. 'En mooie kemeelie! Jong, wat schrauwen ze hard; hoast krek mien ien't oor; en toch: g'en oavend, ze zien mien iens geheel niet!”

Zóo gluipt hij voorbij. Een paar minuten later wordt de deur der genoemde herberg door hem geopend.

Drie jonge boeren aan een tafeltje bij het raam der lage en kleine kamer gezeten, wenden de hoofden naar hem om, en, als het geschreeuw daarbuiten, door de geopende deur nu duidelijk in de gelagkamer wordt vernomen, terwijl het straks — mede door het getier bij het kaartspel — niet te hooren was, nu roept er een basstem den komende toe:

„Zoo man, is d'r onroad doarbuuten?”

„Ik weet niet,” zegt Lammert: „ik kom de averrechtse kant af. G'en oavend. — Jan Dulmers 'en kloare!”

Maar Jan Dulmers — algemeen onder den naam van „de streuper” bekend — hoe neringziek hij anders mag wezen, nu voldoet hij niet aanstonds aan Lammerts bestelling. Reeds staat hij met de drie jonge boeren in de sneeuw voor de deur zijner herberg.

„Heur, 't is Dries de mulder!”

„Krek, ze zitten met de kar ien de snee vast!”

„Allo d'r op af!”

„Dries zal traktieren!”

„Gauw Jan: 'en lanteerne!”

Zoo klinken de stemmen aan de deur. En Jan Dulmers spoedt zich naar binnen. 't Kan 'en goeje oavend worden! Haastig krijgt hij een groote lantaarn van een plank aan den muur, en

terwijl hij in allerijl het vetkaarsje aansteekt, vraagt hij aan Lammert:

„Goa'j ook mee helpen?”

„Nee, 't zal niet neudig wêzen,” meent Lammert, en voegt er bij: „Ik kom al van Nimwêgen loopen; 'k zal moar op 't vuur passen.”

„Zoo,” zegt Jan Dulmers, en als hij Lammert nog haastig den bestelden bôrrer heeft ingeschonken en toegebracht, dan maakt hij 'en kniepeugske tegen zich eiges; wendt zich schielijk ter zij naar het hooge broodkastje dat tevens voor tapkast gebruikt wordt; draait den sleutel in het slot; steekt dien fluks in den zak, en spoedt zich dan voort met het licht ter deure uit.

„Zooas de weerd is vertrouwt ie zien volk,” mompelt Lammert terwijl hij zich bij het vuur zet. Zie, Gerr't en Hannes ze hebben ook al, véur dat ze opstingen, heur koarten en geld ien de zak' gestoken, moar Èvert — zie, Èvert het 't loate liggen: 'en heele hoop centen en kwartjes, en zien koarten d'r bij. — Die kwartjes...? 't zou Lammert te min wêzen um d'r 'en hand veur uut te stêken, aldat ie eiges moar vijf cent' op zak het.

Alével, doar kumt 'en ander vertelselje proaten: 't Zeggen is dat Dries de mulder op éen oavend oan Harm van 't Blauwveld dartig gulden met pertooten verspeulde. 't Pertoetspel kent Lammert zoo goed as de beste. „Twee kwartjes, 't zou genogt veur tweemaal den ienzet wêzen. As ie 't nam, ien ielk geval kos ie 't dan van de wienst of anders van 't geld-veur de koei weerumgeven. Met dartig gulden ko'j heug ien de lotterij speulen. Krek, zoo'n lotterij da's 'en oarige prakkezoasie; ko'j riek van worden met de rug ien 'en ermstoel.”

Zachtjes, heel zachtjes treedt hij nu op de tafel toe; bekijkt er de kaarten van Evert; vat met een snelle beweging twee vijfjes die hij fluks in den zak steekt, en, als hij opziende zich zelve in den kleinen spiegel bemerkt, dan, dan schrikt hij alsof een ander hem aankeek, maar paait zich ook ras: „Joa, weer-geven za'k 'et, verechtig dat za'k 'et!”

Een klein uur later zit Dries de molenaar met vier jonge boeren aan het straks genoemde tafeltje.

Voorgelicht door de lantaarn en met behulp van de mannen

uit de herberg, heeft men de meelkar weldra uit de greppel waarin zij geraakt was, weer op den weg geholpen, en, dewijl de molen geen tien minuten gaans voorbij de herberg naar de zij van het dorp was gelegen, zoo heeft men kar en paard eerst te zamen in veilige haven gebracht, waarna Dries, „rooje Dries”, die traktieren zou, met zijn helpers naar „De reizende man” is wedergekeerd.

A'j 'et pertoeten niet kent dan bi'j nog niet kloar ien de Bétuw. Pertoet zegt de Fransman en pertoet beteikent zooveul, as da'j ien alle kroeg pertoet met de koart' speelt. Bij Jan Dulmers is't bijkant ielken oavend pertoet, en dukkels tot loat ien de nacht.

Nu zitten de vijf personen om het tafeltje: Rooje Dries, Gerr't de schêper, Hannes de mêlmuus, Èvert de lange, en Lammert — ge weet wel

Buiten hangt nog altijd een ondoorzichtbare mist, doch terwijl ook binnen de gelagkamer een digte nevel van tabaksdamp de spelende mannen in een valen nevel hult, vermengt zich daarmede al spoedig zulk een nare dranklucht, dat een langer toeven er ons onmogelijk wordt.

Hoor, zelfs buiten de deur wordt het gegons der stemmen, het geklop op de tafel, en somwijlen een luid gesproken woord zeer duidelijk vernomen. Dikwijls klinkt er tevens met vloek of gelach een kreet bij winst of verlies, soms ook het rijm van Gerr't de schêper: „D'r uut met den ruut! Wat doe'j met de vrouw ien de kou! 't Oas is de boas! Klop, zei de schop!” en dergelijken, terwijl een sterke kneukelslag u steeds verwittigt, wanneer hij een der zwartbeduimelde kaarten op de ruwe speeltafel slaat.

Hoor — dat is dezelfde krijschende stem die we straks reeds op den weg vernamen; 't is de stem van Dries, en hij roept: „Allo, speel op luie...”

Het laatste woord verstaan wij niet, en evenmin het knetterend kruisvuur van woorden dat volgt op den tweeden nog heviger uitval: „Wat weerlich, zou'j Dries ien de koart zitte kieken!”

Een ontzettend gevloek en getier klinkt er al sterker. Hoor, daar rinkelt een glas dat, geworpen, waarschijnlijk zijn doel heeft gemist, en tegen den wand aan stukken vliegt.

„D'r uut den schavuut!” roept Gerr't de schêper. Daar vliegt

de kroegdeur open. Het rood en weifelend licht daarbinnen werpt een rossen glimp op den donkeren sneeuwweg.

„Loat los! loat los!” schreeuwt Lammert met heesche stem. Twee personen stuiven naar buiten. Rooje Dries houdt Lammert bij zijn halsdoek in ijzeren vuist geklemd, en dringt er den bijna stikkenden vijand al verder den weg op:

„Vort! vort doe valsen luoard!” roept Dries met schrille stem:

„Ko'j mien met de kar ien de snee loate zitten, dóar, biet 'em nou eiges!”

„Loat 'em! loat 'em!” roepen eenige stemmen in de deur der herberg.

Dries en Lammert zijn in den mist reeds onzichtbaar geworden.

„Vort! vort de brug op! vort noar oe huus!” schreeuwt Dries voor het laatst. Zie — dan snelt hij terug op het licht toe; de deur der herberg valt achter hem dicht, en hoor — een luid gelach weerklinkt nog daarbinnen.

Maar ginder.... nabij de brug?

Lammert, nog duizelend en wankelend, tast naar de leuning; hij vat haar, doch — terwijl hij den binnenkant der leuning ter rechterzijde meent te vatten, is het de buitenkant der leuning ter linker. Een stap, en nóg een, daar zakt de sneeuw hem weg voor den voet, daar glijdt hij, en wankelt, en smakt naar beneden.

En, in de laagte, op den rand van het donkere wak onder het brugske, daar kraakt en daar knoept het; daar spant er de luiaard alle levenskracht saam om het leven te behouden. Maar ook, het stille riviertje ten straffenden rechter gewekt, het trilt en het beeft onder zijn witte laken. En de donkere brugboog smooit er den doffen kreet die klagend om hulp roept. En gedurig knoept en kraakt weer het dun-ijs; en 't klotst in het water; en 't schuifelt in 't dorre lies; en 't schuurt langs het paalwerk; maar eindelijk, eindelijk wordt het stil; alle geluid sterft er weg, en — ondoorzichtbaar blijft de mist, de koude verkleumende mist.

En nou — nou is 't al vier moand geléjen. De weinter met zien kille vuust het de Bêtuw weer losgeloaten. De oarige sneeklökskes — lieflikste bluumpkes — ze piepen 't erst tussen de

gressprietjes uut en lachen: Doar bin we! — Oan besstruuk en elshout doar kieken de weik-gruune bloodjes heur bülsterkes over en proaten: Nou kumt ze. — Joa, krek, nou kumt ze. Giester was 't nog sturm en régen, moar nou schient 'et zunneke zoo lieflik en koestrend. Joa, zie moar, de leinte ze kumt. Al de boom' ien't rond ze stéken ien rossigen woas; de weies ien malsgruunen tooi. De veugeljes vliegen af en oan, van 't dak noar de boom', van de boom' noar de heujbargen, kwinkelierend en lochtig; en ze droagen ien't kleine snoavelje sprietjes van heuj of zachtblanke veerkes, en hebben 't zoo druk, went, ze bouwen heur huuskes. Zie moar, de leinte ze kumt, alles léft er en wart. Zie 't bij de hoeven, zie 't op den akker: de stortkar voart er de vetheid noar 'et land; 't ploegt en spoait en poot en zoait, en de perds ze hinneken ien't tuug; en de runders op stal ze loeien dat ze d'r uut willen; en de kiep' ze koakelen den heelen dag — 't is ook um poastied — en 't kleine revierke ge ziet 'et weer vlottende vortgoan, en 't flonkert ien't zonlicht, en 't heurt noar Trienekes liedje, noar 't lied van de Bétuw:

„De lent' roept den akker
 „Ten lèven weer wakker,
 „Dank God en wès blij!”

Heur Trieneke is zingen! As ze 't lentelied het uitgezongen, dan zingt ze nog 'en heeleboel andere vroolikke deunjes, da'j schik kriegt a'j 't oanheurt. Van:

„Veugeljes moakt er oe nesjes moar kloor,
 „Goaikes en pöpkes 'et wordt mien zoo roar.”

Joa, ge begriep't 'et al wel: as de zoaddors veurbij is dan zal Leendert van 't Lingeland zien neie getimmert' ook kloor hebben, en dan:

„Veugeljes spreij moar oe nesjes van dons;
 „Twee is 'en poar, krek van ou as van ons.”

Uit de deeldeur van 't Putterserf treedt ook een paar naar bunten, maar 't is een ander paar: een moeder met haar jongske.

't Jongske zingt ook, doch op een geheel anderen toon dan zijn zuster.

Moeder Willems met den zwarten hoed op de plooiemuts en den zwart krippen doek om de breede schouders geslagen, ze trekt haar Dolfke met zich voort; en 't jongske greint wel, en roept wel: „Ik wil niet!” maar moeder zegt: „Kom jungske, kom; as meester mien zeit da'j vlijtig gewêst bint, dan zu'j met de karmis 'en harlozie hebben.”

„'En tik-harlozie...?” grient de jongen.

„Joa Dolfke, joa; één dat altied geet, moar dat moeder veur oe zal opwienden totda'j eiges 't begriep het.”

Goed zoo! moeder zal 't harlozie opwienden totdat Dolfke eiges 't begriep het.

Hoe of de moeder 't begriep het gekregen...?

Zie, als zij zelve haar Dolfke naar 't dorp ter schole gebracht, en in 't voorbijgaan de plek heeft gegroet, waar heur altied nijvre Willems van zien wark ter ruste goeng, dan stapt zij langs den grindweg terug. „De reizende man” voorbij, en het Lingebrugske over; kiest vervolgens het bekende voetpaadje op den rechteroever van het stroompje, en treedt al spoedig de kleine woning binnen die de oude Weijer van haar in pacht heeft, doch waarvan zij de pachtpenningen al sedert vier maanden op „de groote rekening” schreef. 't Was ook 'en akelig geval gewêst. Drie doag' answiet was 't heele darp ien rep en roer, en liep 't bij Weijer huus uut huus in. Geen wonder: Lammerts pet was onder 't brugske gevonden, en, of den Lammert ien't woater gevallen, wied weg onder 't ies geschoten en verdronken was, ze wiesten 't niet, went, wât ze ook deejen, hum weergevonden hadden ze niet.

Niewoar, a'j ien't ongeluk bint dan zie'j toch dat de minsen niet kwoad zin? Ouwe Weijer het er onderveind', heel veul onderveind' van, moar, de slag was te zwoar gewêst. 't Was of ie kiendsch was. Hie at en hie dronk wel, moar — Geurtje zag ie bie tijen veur Lammerts moeder oan, zien lieve Anneke die al dartig joar dood was, en alles, noa venant.

Op den darden dag tegen den oavend, toen het ie gegreind. Och lieve Heer wat het ie gegreind! Heel uut de stad hebben ze Lammert op 'en kar bij 'em thuis gebracht. Uut 'et woater

gekropen het Lammert niet ien't darp durve blieven. Drie doag' het ie van hier tot gunder ien't natte pak deur snee en deur kou gelopen, moar op dien darden oavend, toen, toen had den ouwe hum weer; en den ouwe het veur Lammert bedstêj gezeuten en gezeid: dat de minsen zoo goed woaren; en dat Levie de koei niet gehoald had umdat de snee zoo hoog lei; en dat de voale nou nog op de dêl sting, went, dat de minsen niet wouwen dat Levie 'em hoalen kwiem, zie, umdat ie zoo best en zoo mooi was. En dan weer greinend: dat God toch goed was en 't minsdom ook!

„Gemergen boas Weijer. Zóo, geet 't nog goed?” zegt de boerin van 't Putterserf, en dan tot Geertje: „Ik dank oe dernje,” went Geertje gaf hoar 'en stoel en 'en stoof.

't Is den oude toch aan te zien wat slechts weinige dagen van angst en spanning kunnen uitwerken. Zijn oogen staan veel doffer en het schijnt alsof zijn gehoor is verminderd, althans hij antwoordt op de vraag naar zijn welstand:

„Joa, joa, nog altied frisch en gezond, en, as 't weer zoo mooi blieft, dan zal 't haast tied wêzen dat ze naar 't land geet. 't Was ien't joar acht en zeuventig toen goongen de beesten...”

De oude vervolgt zijn verhaal, en als het ten einde is en Geertje der boerin heeft bericht, dat 'et met Lammerts pien ien erms en been' arg veul bêter geet, en dat ie nog achter 't huus ien den hof 'en bietje oan 't kuieren is, dan zegt de oude Arie nog eens:

„'t Was toch mien schuld niet. niewoar, dat 't koeibeest zou verkocht worden. 'k Had Lammert altied bij 't wark gehouwen, moar ien't lest.... en, 'en oud mins is zwak.” Terwijl hij omziet naar de deeldeer: „Geertje ik heur 'em; ge most 'em 'en emmerke woater geven. — Zie, 't was toch mien schuld niet.”

En — nou zu'j 'et verstoan hoe vrouw Willems 't begriep kreeg: 't was den ouwe ten troost dat 'et buuten zien schuld was.

En de rijke boerin stopte den grijsaard, die zeker nooit een aalmoes zou hebben aangenomen, een paar guldens in de bevende hand: „Op rêkening Weijer, heur ie, op de groote rêkening.”

„Bestig, dank oe vrouw Willems, op de rêkening,” zegt de grijsaard. Moar — hoe dat ie met vrouw Willems nou eigenlik

rëkening had, dat wist ie niet krek; alêvel hie vuulde verpliechting en noojend: „Kom, blief nog wat zitten?”

Nee, dank oe, ze kon niet, went um elf uren most ze thuus wêzen, en erst hier achter op 't land, nog ens noar 't ploegen van heur neie bouwknicht kicken, die — ze had 'et geheurd — eigenlik geen bovenste beste was.

Achter 't huuske van Weijer het Lammert al wel 'en half urke gekuierd. Ge zoudt 'et hum niet oanzeggen dat ie zoo veul het gelêjen. Geurtje weet er van mee te proaten. 't Was dukkels met recht van och harrejennig! — Over 't geval zuwwe moar niks meer sprêken. Rooje Dries en allegoar zin ze bij hum gewêst toen ie zoo zwak lei, en Èvert het gezeid dat ie die kwartjes wel kriegen zou, hie had er niks van gemarkt.

Woar of Lammert noar kiekt.... den heelen tied kiekt....? Zie, doargunder op den akker — met 'en kleine gruppel van grootvoaders erfke gescheien — doar schoefelt Hannes de mêlmuus met de ploeg deur de klei, krek asof ie met 'en schip oan 't lavieren is: „Onmundige kerl!” denkt Lammert: „houw oe perds dan ien toom! Zie, rukken: lienks, recht. Boe, joeps! doar zwabt ie weer hen. 'En voor' as 'en talhout. Toen ikke!!.... Wacht, nou zal ie 'em zwonken. Och minsen wa'n ermoei! Toe! zwonk dan op zied! Huup! rechts met de ploegstêl. Zie, zie nou: 't perd met de poot over 't streng heer. Toen ikke!!!.... moar nou, mien erms zin te stief! — Verdrêjd! a'j wilt en ge kunt niet! — Zie, doar kunt ie weer oan. Kerl! veuruut! Boe lomperd!! as ikke!!!!...” Met saamgeknepen vuist en het boventlijf zwenkend alsof hij daarmee den ploeg in 't rechte spoor zou houden, bespiedt Lammert al verder het werk van den onbedreven bouwer. „O God, a'j dan wilt en ge kunt niet!” zucht het nogmaals van zijn lippen; maar dan, als een stem er van binnen terugkaatst: A'j wilt joa dan kun ie, — dan — dan spoedt hij zich voort, de greppel over, den bouwakker op.

Hannes de mêlmuus kan 't niet schêlen dat Lammert hum êfkes verzet, went, phu! 't is niks meklik.

En Lammert hie vat er den toom en griept er den ploegstêl: „Vort mennekes, vort!” — Zie, de bruinjes ze kennen hum nog. Doar geet 'et: „Hört jungskes! doar geet 'et!”

En gunder op 't Lingewêgske doar steet 'en vrouwmins te kieken; moar Lammert ziet heur niet: „Vort jungskes, vort!” En de zwakte ien erms en ien been' hie vuult ze niemeer; en 't blanke iezers snijdt lochtig den akker; en de klei krult glommend umhoog; en de voor' leit zoo recht as 'en nootlien ien't psalmboek, en: „Vort jungskes, vort! A'j wilt joa dan kun ie; en — Lammert hie kan 't nog!

Sinds dien dag is 't zonneke tweemaal dartig keeren over 't bouwveld opgegoan. — Wrief de sloap moar is wakker. 't Is drie uren ien de mergen, en — gunds mowwe wêzen; gunds, zoo'n vieftig trooj achter 't Putterserf, moar toch altied op zied van 't kleine revierke, dat met een lochtig dampke boven zien spiegel oe zeit: dat 'et kostelik weer veur de zoaddors zal zin. Jea, dóar mowwe wêzen!

Jong! wa'n lêven en tier op dat land woar kort nog gelêjen 't riepe oliezoad veur 't sikkkel viel en dreugde ien't koestrende zonlicht.

Zie, uut alle hoek' van den akker voaren de rijers op kleine stortkar' den dreugen bouw noar 't dorskleid dat midden op 't veld is uutgespannen.

Zie hoe ze hitsend, met de kar komme oanoagen. 't Gewas, met 'en touw ien kleejen gebonden, 't mot gelost op 'et dorskleid; de kar gewipt; 't perd veuruutgejoagen; de trekkers die achter stoan, geliek oan 'et paktouw getrokken: „Hört! vort met de kar!”

Êen, twee, drie, vier, vijf, — krek ien vijf tellens is 't zoad ten dorsvloer gespreid. Heur, met vroolik gezang sloan wel veertien dorsers heur vlêgels op 't kostlik gewas; ze kloppen en sloan, en — 't dreuge zoad vliegt uut d'r buskes! En zie, de schudders ze schudden de peul' af die blieven oan 't stronk; en de streujwarkers ze keeren 'et streuj van 'et dorskleid; en de schoepers ze schoepen 'et zoad ien de zakken; en de karren ze joagen weer oan; en de bedspreiers — mansluu en derns — ze spreien den vloer weer; en 't vlêgelt en 't zingt, en 't jakkert

en joagt, went, t' oavend mot 't kloar zin. Goddank as 't dřeug bleift! 't Soa jongens, veuruut!

Doar zou'j muu van worden. En êvel, behalve van eiges is 't alles moar leenvolk; niet éen kwiem um loon. Traktieren! traktieren da's lied bij de zoaddors. En de boer hie traktiert van 's mergens tot 's oavends. Gunds op 'en kar liggen voatjes — behalve met woater — veul voatjes met bier, en voorders jenever! Veur dat 't begint kriegt de man al 'en borrel; bij ielken bedsprei 'en borrel — da's zundig! Moar de mins is geen dier, went de mins het verstand, en — as 't verstand zeit: schei uut, dan mot ie uitscheiden, of anders wordt ie nog minder as 't vee, en — da's schand veur 'en mins!

Alêvel, zeg boer, ku'j den drankfles niet keeren?

Moar nou is 't wat bêters: 't Schoftuur het gesloagen. 't Warkvolk zit ien groote hoopen op den akker; ielk 'en bord op de knie, en 'en lepel en vurk ien de hand.

Vrouw Willems en blozende Triene met Leendert van 't Lingeland — heur lieve jong — ze loajen hier en gunder en overal de borden vol met glommende snijboonen met eerdappels en worst. Jong, zie ze is êten. Zoo kriegten 't er veul niet duk op 'en joar. En straks, as ze boonen genogt hebben, dan kriegten ze wrungel met afgetapte room', krek zoo lang totdat ze bloazen en steunen — zoo'n bietje benauwd — en liefst goan sloapen krek woar ze nou zitten.

Zoo'n klein uurke loater worden veul al weer wakker. Moar nou...? Gunder oan 't eind van 'et dorsveld wat ruurt doar? 'En kar met blom' en met bloajer getuugd, kumt zuutjes noar 't midden gevoaren. Hier en gunder en overal springt 'et volk overeinde. Heur, wa'n gejoech en geschrauw: „Lang, lang zal ie lêven!”

Stil! da's oarigheid. Boven op die kar zit 'en stokouwe mins. Krek is ie honderd joar geworden. 't Is veur de honderdste keer dat ie de zoaddors belêft, en vrouw Willems het gezeid, dat ie de zoaddors nog zien zou.

Heur, heere minsen! wa'n geschrauw: „Lang, lang zal ie lêven!”

Den ouwe mins wat bêft ie met 't heufd. Zie, de kar steet stil. Ze helpen hum ien't afklimmen. Vrouw Willems gêft hum

de hand. Trieneke ook; kiek, allegoar allegoar geven ze hum de hand. — Jong, jong, wa'n geschrauw! Stil, stil dan, hie sprèkt, den stokouwe mins hie sprèkt. Stil, ge kunt niet verstaan; luuster:

„Ik dank oe, ik dank oe goeje minsen...” beeft er de stem eener eeuw in 't rond: „Doar kumt 'en tied da'j niemeer warken kunt. Zoo lang as God mien kracht gaf he'k altied gewarkt, dat kan Anneke getuugen...” hier ziet hij ter zij naar de achtienjarige Geurtje die hem ter zijde staat en immers Lammerts moeder niet is. Maar niet éen die den mond tot lachen vertrekt. Ze luusteren allen met langgerekten hals en ingehouden adem. Doch de oude spreekt met meer; hij tast er naar den dorschvlegel die Lammert over den schouder hangt; hij vat dien. — Kiek... zwabbelend geet de knuppel ien de hugt; slap, zonder kracht kumt ie neer op 'et zoad; nòg ens noar boven, nòg ens noar onder, en — doar springen troan' ien de oog' van veul die 't zien en van veul die er heuren, heuren hoe den oud-ouwe mins doar bêvende zingt:

„Lange vlègel, klap en klop,
 „'t Zwarte zoad uut spitsen dop;
 „'t Zoad houdt licht veur duustre nacht,
 „Altied warkzaam is Gods macht.
 „Toe met kracht,
 „Vlègel, rep moar, klep moar, klop;
 „'t Wark, doar kumt Gods zègen op.”

Nou is 't genogt ouwe mins! Goat er zitten; hier op dit benkske. Voorders zal Lammert wel veur oe dorsen en warken. Lammert die nou al siende twee moand' weer bouwknecht op 't Putterserf wier en 't liedeke nooit, nee nooit zal vergèten.

En zie — doar reikt Dolfke van vrouw Willems den ouwe 'en pampier toe, en, veul weten 't wel wat ien't pampier steet te lêzen: Den honderdjoarige kreeg veur zien kleinzeun, op Trienekes veurspraak, 't huske dat ie zoo lang ien pacht biew, met nog den akker d'r bij waar Lammert, uut eigen beroad, de ploeg ien de hand' greep.

En ze schrauwen weer: „Lang zal ie lêven! lang zullen ze lêven!” Dàt, dat was erst oarig!

En zoo oanstonds zal 't wark weer beginnen, moar erst drukt nog Lammert de hand van mooi-blonde Triene, van Triene die mergen de lieflikke brud zal wêzen van kloeke Leendert van 't Lingeland. En — as ie 't gedoan het, dan pakt ie zien Géurtje die trouw hum verzurgde. En zie — as ze zoo'n bietje achter-over geet, dan kruupen de rooje kroal' uut heur duukske noar boven. Nee! 't vuur het ze krek geloaten zooas ze woaren; 's oavends het ze ze goaf ien den as weer gevonden, en — 'en neie droad het ze d'r loater deurgeregen, 'en sterke droad die vast niét zou brêken.

Heur, drie uren sleet de klok.

„Op! oan 'et wark!”

En zie dan, 't joagt weer, en 't streujt en 't dorst weer; en — 't lieflik revierke weerkoatsend dien akker, lacht vroolik ien't zonlicht: Vlijt loont er zien heer!

Kruuzemuntje.

Daar blinkt een vroolijk zonnetje op het geveltje eener kleine armoedige hut. 't Is een zeer armoedig bouwvallig hutje. 't Geveltje is van steen. Ja, maar hoe ze op elkander blijven de steenen, dat begrijpt zoomin de storm die in het najaar giert, als de kou die 's winters door de open voegen, haar scherpe pijlen in het hutje zendt. 't Is erg bouwvallig dat huisje. 't Lage stroodak dat rust op vermolmde binten, is groenachtig zwart en schier geheel vergaan. Als 't regent dan drupt en lekt het water langs de ingezakte stroowisschen op het lage zoldertje, zoodat de binnenmuur heelemaal nat wordt, en de bedsteden ook, en — da's arg. Arie kan d'r wel tegen, moar veur 't kleine ding en veur grootmoeder is 't noarigheid. Grootmoeder is rimmetiek; veur de ouwe ziel is 't al heel arg!

Maar zie, 't zonnetje blinkt nu vroolijk op het geveltje, en 't geveltje ziet er in zijn zomertooi, nu zelfs bevallig uit. Immers, de slanke wingerd zendt zijn sierlijke ranken naar het stroodak heen, en beschauwt met zijn hel verlichte frischgroene blaren, ten deele het oude dak en het geveltje, en ook het grauwe schuingezakte venster met zijn verweerde ruitjes, door welke ruitjes juist op dit oogenblik klein Anneke naar buiten ziet.

„Kom grootmoeder, loawe noar buuten gaan; kom! o 't is zoo lekker buuten grootjelief,” vleit Anneke.

„Joa lieve dernje joa, grootmoeder zal meegoan; wacht, groot-

moeder mot erst de eerdappels ien den bak doen; wacht, hief he'k den emmer. Anneke kan wel 'en emmer woater uut de zeeg scheppen, is 't niet Anneke?"

„Nou! al zoo dukkels he'k woater geschept grootmoeder! Zie-zoo, 'k zal moar vast veuruutgoan en 't woater buuten neerzetten bij 't benkske; en dan za'k oe veurlézen grootje, uut 't boek woar van den prins, en den ezel, en den dief iensteet, van alles.”

„Goed liefke, blond muulpeerke, kleine prefester,” zegt grootje, en, Anneke is al de deur uut, en grootmoeder Bette doet 'en schoonen boezeloar veur en goat dan ook noar buuten.

Anneke heeft een emmer water uit de zeeg geschept — halfvol, maar, toch genoeg voor de aardappels die grootje zal schillen; en grootje zit nu op 't bankje voor het hutje, en Anneke zit vlak naast haar met een boekje in de hand; en, 't is lekker buuten, zoo recht zomerachtig; 't zonnetje is warm, en de schaduw van een pruimeboom — waarin de geelachtig witte pruimen al mooi glanzan — die schaduw doet goed.

„Woar was j' ook weer gebleven Anneke?” vraagt grootmoeder.

Anneke met een soort van verslikkende verrukking: „Asdat de prins tegen den boer zei, dat z'n eigen voader 'en keuning was; en toen nam de boer z'n hoed af, en toen bakte de boerin spekpannekoeken, en toen —” Annekes oogjes glinsterden... „en toen kreeg de prins 'en kummeke stroop bij de pannekoeken joa, umdat ie zooveul as prins was grootmoeder.”

„Joa krek, nou weet ik 'et weer, en toen kwiem er 'en ezel...”

„Nee grootje, nee... da's 'en ander verhoalje, nee, en toen ne... toen de prins dan genogt had, toen schonk de boer ook nog 'en gléske bier oan den prins, went prinsen drinken nooit schoon woater — is 't wel grootje...? en toen ie dat ook op had, toen gaf ie den boer en de boerin de hand — dat was vriendelik niewoar? en zei, dat ie ze nimmer zou vergêten, ea...”

„Moar hoe was die prins met zoo'n honger bij den boer gekommen, klein klapheuvlje...?” zegt grootje weer en ziet Anneke vragend aan, terwijl zij een geschilden aardappel in den emmer laat vallen dat de waterpereltjes er, glimmend in 't zonnetje, van opspatten.

„Wel dat ie verdwoald was op de hei... de hei, ge weet wel zoas oan d' overkant ¹⁾ achter Oosterbêk grootje.”

„O krek krek! nou weet ik 'et klein meesterke. En toen...?”

„En asdat de prins, toen z'n voader starf, en de prins ien ens van prins tot keuning wier, dat ie toen op 'en goejen dag 'en erm mins oan den weg zag liggen die blind was, en niet zien kos, begriep ie grootje?”

„Joa pefesterke.”

„En dat ie toen afstapte uut de koets umdat ie... en doar wasse we gebleven grootje.”

„Krek zoo Anneke, lês dan moar wiejer.”

En Anneke, terwijl zij met haar wijsvingertje de woorden uit het boekje volgt, leest eenigszins hikkend en wel wat eentonig, maar toch op z'n hoers-Hollandsch, en met het aardige stemmetje niet onwelluidend, het slot der vertelling:

„En de koning steeg uit de koets, en terwijl de paarden stonden te trappelen, en al de kamerheeren van des konings hofstoet en al het gevolg er naar keken, ging hij op den armen blinde toe, gaf hem de hand en zeide: Mijn vriend, sta op, ik zal u eere geven en alles wat gij behoeft; en tot zijn kamerheeren zeide hij: Plaatst dien armen man in mijn rijtuig...” Hê grootmoeder, ien't rietuug van den keuning!”

Grootmoeder hield op met schillen en bleef verbaasd naar het wonderboek staren: „He'k z'n lêven!”

En Anneke las weer: „De kamerheeren waren evenals het gansche gevolg ten hoogste verbaasd dat de koning zulk een bedelaar in zijn eigen rijtuig wilde nemen; doch de brave koning dit ziende, zeide zoo luid dat allen het hooren konden: Ja, mijne heeren, toen ik dezen man beschouwde, herkende ik hem terstond voor den gullen landman die mij eens, toen-ik vermoeid en afgedwaald was, gastvrij in zijn woning ontving en mij alles gaf wat zijn woning opleverde. Een mensch mag de weldaden niet vergeten die hem door zijn evenmensch zijn bewezen, en een koning mag dat het allerminst!”

„En toen...?” zei grootmoeder.

¹⁾ Op de Veluwe, aan de overzijde der rivier.

„Nou is 't uut grootmoeder; da's spietig hè?”

„Wel he'k z'n lèven! ien de koets van den keuning!” zei grootje, terwijl ze nog altijd met een ongeschilden aardappel in de eene, en het mes — waarvan het heft op de knie rustte — in de andere hand, naar het boek zat te staren:

„En goeng ie toen met den keuning noar 't kastêl? en zou ie doar geblèven zin en krek as de keuning gegèten en gedronken hebben...?” vorschte grootje.

„Dat weet ik niet grootmoeder, moar al die verhoaljes zin zoo op ens uut, en dan is 't gedoan; dan heur ie d'r voorders niks meer van; 't is moar 'en vertelselje zie.”

„Nou, dat was oarigheid Anneke! 'En mins kan d'r veul uut leeren; 't is wiesgeleerd zeg ik...”

„Dat zeit meester ook grootje.”

„Ik vuul 'em best: goed doet, goed ontmoet! zeit 'et sprèkwoord, zie, dat is 't: Voader en grootmoeder en meester en allegoar die goed veur ou binne, ook altied liefhebben, heur ie... en God bovenal.”

„Joa zeker grootje... Za'k nòg eentje lèzen...?”

„Nee kiend, nee, 't zal te loat worden; zie, da's de leste eerdappel; 't is halftwoalf op de zonneploaf van den toren, en as voader thuis kumt motten de eerdappels kloar zin. Heur is...” — terwijl zij een vinger lang wijst — „'k het nog zoo'n stukske spek van 't breien verdienst; mergen met den Zundag dan zal grootmoeder is keuninkske speulen, heur ie. Joa klein babbelmunje, mergen zal grootmoeder ook is op spekkeok traktieren; zoo erm ben ik niet, of 'en moatje mèl zal mergen met mien stukske spek toch de pan ien! Ziezoo, kom...” en omziende naar den rijweg die langs het hutje loopt, zegt ze tot een man die voorbijgaat: „Dag veldwachter!”

En Anneke die nog in 't boek tuurt, ziet ook op, en zegt met de hand boven de oogen — de zon is zoo straf: „Dag veldwachter.”

Een keelgeluid zonder woord klinkt van de wegzijde.

„Wat kiekte ie lillik grootmoeder.”

„Misschien weer wat veul ien't glas gekeken.”

„Bèter ien't boek kieken grootje.”

„Nou sneu-dingske! nou!”

Grootje is binnengegaan, en Anneke die nog wat lezen blijft, springt eenige minuten later haastig van het bankje op, en loopt zoo snel zij kan een man te gemoet die met een spa over den schouder van de dorpszijde komt aanstappen. 't Was aardig om te zien hoe de arme daglooner, wiens gelaat door de zon was verbrand en wiens handen door den arbeid waren verveelt, het achtjarig dochtertje streeelde en liefkoosde, om in 't einde hand in hand met zijn eenig Anneke het armoedig erfje te betreden.

„Kiek is voader, wat die pruum' al mooi worden?” zegt Anneke terwijl ze naar den boom wijst dien ze voorbijgaan.

„De pruum'! nee dernje, riep zin ze nog niet.”

„Nee, allemoal niet voader, moar die en deez; zouwe die niet riep wèzen voader...?”

Arie schudde aan den boom: „Ze zitten nog te vast, d'r velt er geen een!”

„Joawel, kiek... doar velt er een tusschen de koolplant; kiek... kiek, en doar ook een... kiek.” Anneke zocht en vond de pruimen: „doar nòg één dat is drie: één veur grootje, één veur voader en één veur Anneke.”

„Kom dingske! kom nou 'et huus ien?”

Arie bukte zich, en — terwijl Anneke hem volgde, ging hij door de lage deur zijn hutje binnen.

't Was een sober maal. Grootmoeder had wat onriep afgevallen appels deur de eerdappels gemoesd; met 'en lengsel van mosterd en zout was 't smoakelik genogt, en 'en snee roggebrood met wrungel — gestremde karnemelk — smiek best veur 'en noahap.

Moar Anneke had nog wat — veur ielk 'en pruum. Joa, 'en bietje zoer woaren ze wel, moar 't smiek toch pruums, en de pruumboom was 'en beste!

Grootmoeder zette den boel aan kant — Arie hikte zoo'n bietje véurdat ie z'n half uurke goeng sloopen; Anneke ging haastig naar buiten went ze heurde gerij... de koets van 't kastèl kwiem den darpskant af. Vlak zou ie langs 't huuske kommen. Zie, grootje kwiem óok buiten; ze sloeg 'en poar natte vaatdoek' over de kleine doornheg die 't erfke van den landweg schei,

zette toen de linkervuust op de heup en hield de rechterhand boven de zestigjarige oogen... 't spul zag ze groag en van mergen, met dat verhoalje, had ze 't rietuug van 't kastêl den heelen tied in de verbeelding al veur zich gehad.

„M'nheer Van Zwiet het er de jonge perds veur,” riep Arie die ook naar buiten kwam.

„Mooie perds voader,” zegt Anneke: „Ze loopen zoo krul en kroms met den nek!”

„En bietje schichtig,” meent grootmoeder.

„Vurigheid!” zegt Arie: „Drie joar oud. Ze kosten viefhonderd zei de koetsier.”

„Viefhonderd! hê!... zou m'nheer Van Zwiet net zoo riek as de keuning zin?” vraagt Anneke.

„De keuning! nee, die is altied 'et riekste van allemoal,” antwoordt grootje.

„Wat speulen ze met de oor'!” zegt Arie naderbijkomende.

Het rijtuig nadert al meer en meer...

„Da's oarig: de perds kieken noar ons!” zegt Anneke. Maar — terwijl Arie de pet van het hoofd neemt, en Anneke, evenals grootje, naar de lui in 't mooie spul kiekt... spitsen de jonge bruintjes sterker de ooren; zien met schuwen blik langs de ooglappen naar de zij van 't hutje, en dringen eensklaps, met een rukkende beweging, naar de andere zij van den weg waar een breede sloot loopt.

Een luide kreet in het rijtuig doet het dagloonersgezin ontstellen. Arie vliegt den weg op. In 't zelfde oogenblik dat het bijderhandsche paard slechts een voetstap van den slootkant is verwijderd, grijpt Arie den vanderhandschen bruine bij den toom. Met krachtige hand dwingt hij het paard naar 't midden van den weg. Terzelfdertijd doet een duchtige zweeps slag van den menner den bijderhandsche vooruitschrikken. Nog één zweeps slag klinkt er. „Dankje, laat los!” klinkt mede... en — met de wijdgesperde neusvleugels schier tegen de borsten, de ooren scherp vooruit, rent het den weg op... „Harrejennig!” zegt Anneke... „God bewoare!” zegt grootje: „'t Is niet alles ien zoo'n rietuug: 't lee doar hoast ien de sloot.”

Geen twintig schreden van Winkels' hutje en schuin er tegen-

over, stond Bol de veldwachter op den drempel van zijn kleine woning. Eer hij den heer Van Zwiet kon te hulp komen, snorde het rijtuig hem reeds voorbij; maar, de heer Van Zwiet, of althans diens echtgenoot in het rijtuig, moest zijn ijver bemerken. Zie, met een dreigend gebaar wijst hij naar Aries hutje, en, als het rijtuig reeds om den hoek in een stofwolk is verdwenen, dan treedt hij met een kwaadaardige uitdrukking op het gelaat en met den veldwachtersstok naar de doornenhaag wijzende op Arie toe:

„Mo'j met dat lorretuug op de heg te hangen, m'nheer Van Zwiet ien de sloot joagen? Altied schorremorrie oan den weg!! Nog ens, heur, dan zu'j met burgemeister te doen hebben!”

„Nou Bol, moak moar zoo'n lèven niet!” zegt Arie bedaard: „hoe kos moeder denken dat die jonge perds veur 'en onneuzel duukske den angst zouwe kriegen.”

„Dat kost ze best begriepen as ze niet kiendsch is!” roept Bol met een leelijken vloek. „Pas op!” En weer met een leelijken vloek: „Die Bol zuukt zal 'm veinden ook!”

Anneke keek grootje angstig vragend aan, en grootje zag haar zoon aan: Hoe de veldwachter zoo kwoad kwiem?

Toen Bol met een gesmoorde verwensching op de lippen naar zijn woning was teruggekeerd, haalde Arie de schouders op en zeide: „Joa zoo is de mins: a'j iemand de waarheid zeit — al is 't ien eigen belang, dan geet ie 't oe wrèken.”

„Zeg Oarie, hei'j Bol de waarheid gezeit... en wàt hei'j gezeit?” vischte grootje.

Maar Arie zei: „Och, 't was zoo arg niet.” En grootje vischte nog wel, en Anneke keek ook wel met spitse eugskes, maar, Winkels trok de pet op den neus, um nog 'en kertierke te sloopen. Niemand had er mee van noode dat ie Bol van mergen had gewoarschouwd, arnstig gewoarschouwd: umdat ie 'em giester-oavend stomdronken noar huus had zien goan.

't Is drie uren in den middag. Winkels is al lang weer naar zijn werk. Anneke heeft een mooien bos goudsbloemen met een paar boerentuinen-rozen en wat vlierloof er tusschen bijeengeplukt:

veur mergen as 't Zundag is; en grootje zit zoo'n bietje te dum-
melen achter 't verweerde roamglas.

Grootje dummelt onrustig, heel onrustig. Telkens komt er een
pijnlijke trek op haar goedig gelaat, en nu en dan klinkt er door
't kleine vertrekje een kreuntje of zucht.

Zeer zachtjes komt Anneke met den bloemruiker in een wa-
terkan binnen, stillekes, went grootje sloapt. Nee, grootje sloapt
niet:

„Da's mooi, Anneke! heel mooi! — Och heere!” zegt grootje
en trekt bij die laatste woorden weer een pijnlijk gezicht.

„Och heere...? Wat is d'r grootje?”

„Niks kiend, och niks! en 't bietje ien't lief.”

„Ien't lief? heij kramp ien't lief goeje grootje?”

„Joa blombluumke, joa!... O lieve heer wat kniept 'et!”

„Misschien van de pruun grootje,” zegt Anneke.

„En de appels en wrungel, alles bij mekoar,” steunt grootje:
„O minsen, minsen!”

Anneke streelt grootje de wangen; maar, dat helpt haar niet.
Wat zou ze doen? 'en beetje woater ophangen en 'en kunnisieke
werme koffie zetten...?

„Woater ophangen? Joa, da's goed, dierke, — O lieve heere! —
Maar koffie; nee. — Ai! — Heur is Anne.”

„Watte grootje?”

„A'j is 'en bietje kruuzemunt woudt hoalen, en...”

„Bij den dokter grootmoeder, moar doar duurt wel 'en uur zoo
wied as ie woont.”

„Nee proatgouwke, nee, niet bij den dokter. — O heere! nee...
ge weet wel... toen we lest langs den diek goengen... — O!”

„O joa, joawel grootje, bij 't veerhuus nieuwoar? bij de hofstee
van boer Vledder?” valt Anneke in: „Joa, toen heij mien de
kruuzemunt gewézen die doar allegoar ien't wild aan den diek
gruuit. Joa, die za'k hoalen, dat was goed veur pien ien't lief
heij toen gezeid, en zoo'n bloodje smiek lekker ook. 'k Zal loopen
wa'k loopen kan beste grootje,” en, zonder meer, wipt het vlugge
ding het hutje uit, en ziet grootje — krampschommelend met 'et
lief — deur de ruutjes heer hoar hartelepke noa, die den weg
oploopt, noar den diek — zoo gauw as 'en hoaske!

Hijgend, gansch amechtig — met de woaterpereltjes onder 'et kleine neuske — komt Anneke, geen kwartier later, in e't hutje terug. — Grootmoeder had 't arg te kwoad. Af en toe was 't minder gewest, moar dan weer... O harrejennig!

Geen nood! nou zal 't gauw bêter goan. Kruuzemunt het ze ien overvloed, en ze is straf genogt, joa hoast zoo straf as 'en pêpermunje. Wacht, de bloodjes van de stengeljes afgestreupt.

„Best zoo dingske,” knikt grootje hoofdschuddend van pijn. — Ziezoo, al die bloodjes ien't kêtelje gedoan... zooveul as 't moar kos. „Veurzichtig met den zwoaren woaterkêtel; 't is kokend, dingske, pas op! O lieve deugd!” komt de oude er weer tuschen. -- Geen nood, 't hengel blijft aan den kettinghaak hangen; Anneke behoeft de tuit maar te richten, en zie... 't kokende woater kumt ook krek met 'en vollen stroal ien't kêtelje, en — 't ruukt al kruuzemundig!

't Is alsof de reuk grootje al goeddoet; misschien ook werkt het gezicht van Anneke mee; 't keteltje zet zij op 't vuur.

„'t Mot trekken, zie. Niewoar grootje?”

„Zeker liefke!”

„As 't getrokken is dan zal 't krek zoo goed as 'en drank van den dokter wêzen, niewoar grootmoeder?”

„'t Zal best wêzen, Anneke.”

Annekes oogjes blijven strak en vol blijde hoop op het keteltje staren: „Zou 't al goed zin, grootjelief...?”

„Nog niet kiend!”

„Wacht, zal vast 'en kummeke kriegen. Ziezoo... Nou zal 't wel goar zin grootmoeder; kiek moar, de woasem kumt al de tuut van 't kêtelje uut.”

„Nou dingske, toe dan!”

Met het boezelaartje 't warme hengseltje vattend, schenkt Anneke een kommetje van 't groene vocht voor 't lieve grootje in; en grootje, als zij blazend telkens een teugje neemt, knikt ze tevens Anneke toe, want Anneke ziet haar aan met een gezichtje dat geheel en al de vragen teekent: „Doet 'et goed grootje? Ku'jt al vuulen? Zou 't bêter goan?”

En 't goeng bêter, en een half uurtje later zei grootje: „Joa, klein dokterke, 't is beter, Goddank!” En, als ze haar mokkelt

en zoekt, dan heeft grootje voor 't kleinkind haar duizend en eersten naam, en zegt ze: „Heel bêter, mien lief, mien oarig Kruuzemuntje!”

Een week verliep en 't is weer Zaterdag. Zaterdag wordt er geen school gehouden, en Anneke die weer vrij heeft, zal heden een plan ten uitvoer brengen: 'en mooi spulleke dat ze eiges geprakkezierd het. — „Zoo'n wies dingske!” heeft grootmoeder gezegd.

Grootje staat in de schaduw van den pruimeboom, en Anneke treedt door het kleine hek in de lage doornenhaag den landweg op; ziet nog eens om, en knikt grootje toe; grootje die wuift met de hand; en dan stapt ze met iets gewichtigs in haar tred meer voorwaarts, ter dege den zak omklemmend die haar over den schouder hangt, maar, ze ziet alweer eens om, en roept zoo hard als ze kan: „Dag grootjelief! dag!”

Grootje wuift nog van verre, maar Anneke verstaat niet best met waffer bijnoam grootje heur noaroept.

Bij 't bruggetje gekomen, waar de zeeq onderdoor gaat, kijkt Anneke nòg eens om; heel ien de verte ziet ze nog wel 't peerse jak van grootmoeder, maar, grootje geet krek de deur van 't huusken ien. — Grootmoeders oog' zin niet zoo stark as de hoare.

En Anneke stapt sneller voort. In een uur tijds zou ze terugwezen. Iedereen dien ze tegenkomt zegt ze g'n dag, met 'en knikske, en allegoar — zelfs boer Balders van 't Bijenveld — zeggen weerum: „Dag Anneke!” — De kwoaje shepersshond van 't Gouwe-erf, die heur met den schoapstroep veurbijkumt, gromt geen spier, moar striekt met z'n kouwe neus of natte tong — Anneke weet eiges niet wat — langs heur kleine hand, asof Filax heur kussen wou:

„Gemergen scheper!”

„Zoo Anneke... goaj gres snijen...?”

„Nee scheper, kruuzemunt...!”

„Kruuzemunt...? Zoo! — Goeje mergen!”

„Goeje mergen scheper...”

Ja, Anneke gaat kruuzemunt snijden. Dat was een heerlijke inval geweest: kruuzemunt was goed veur de krampen ien't lief.

Bij 't veerhuus bezijen den hoogen Riendiek doar sting kruuzemunt, 'en heeleboel; nooit wier ze afgeplukt. . . „en” — had ze heel zachtjes in grootmoeders oor gefluisterd: „as we dan 'en heele zoi bij mekoar hebben grootje, dan zuwwe ze dreugen op de vuurplaat, en oan den dokter verkoopen; en veur de centen 'en tabaksdeus veur voader koopen as ie joarig is, en — moar dat zei ze niet: 'en neië snufdeus veur grootje d'r bij.”

't Is een belommerd gedeelte van den hoogen Rijndijk nabij het veerhuus. Aan weerszijden van den dijk staan, ongeveer ter halverwegen van de glooiing, flinke appelboomen — vol pardiezen en rabouwkes, moar, riep zin de appels nog bij lange noa niet. — Even beneden de appelboomen aan de buitenzijde van den dijk is een rasterwerk, waarachter de vette ossen in de heerlijke uiterwaarden grazen tot op den oever van den frisschen Rijn; en evenzoo bevindt zich ter halverwegen van de dijkglooiing aan de binnen- of Betuwzijde, een rasterwerk ter verbinding van een op onregelmatigen afstand gescheurde doornenhaag, welke haag met rasterwerk de hoeve van boer Vledder — aan de dijkzijde — bepaalt.

En hier is het dat Anneke den zak van den schouder glijden en haar oogen met blijdschap over de kruuzemunt-pollen wijden laat. De pollen zien d'r hoast als pollen brandnètels uut, moar ze hebben kleinere donkerder bloodjes, en — prikken, dat doen ze niet.

Wacht — grootjes kniepmeske uut den zak gehóald, opengedoen, nou oan 't snijen.

't Geet langzaam, moar 't geet toch.

„Zoo druk oan't wark Anneke?” roept Truitje van 't veerhuus die met de glimmende koperen roomkan op den rug en een emmer aan den arm, in de hoogte op den dijk voorbijgaat.

„Joa Truitje, en 't is werm, zelfs hier in de schaduw van den appelboom,” roept het kleintje weerom.

„Wij 'en munje vol room Anneke. . . .?”

„Nou! asteblijf,” zegt Anneke. Ze steekt haar mes in den grond, klimt de glooiing op, en als zij boven is gekomen dan bukt zich Truitje, en — Anneke mag het holle deksel uut de koperen kan trekken, en uut den emmer volscheppen, en dan lèg-

drinken, heelemaal l eg. Jong zoo lekker! — „Dank oe vrindelik Truitje!” zegt Anneke, en de blanke room die nog om ’t munje glimt, striekt ze weg met den rug van ’t kleine henje.

„Tot oe dienst Anneke. Ziezoo!” De koperen stop steekt weer in de kan, en, als Truitje haar weg vervolgt dan glimt de kan nog een poosje in Annekes oog, todat ze haar mes weer opzoekt en met vernieuwden lust aan ’t werk gaat, — de zak is nog geen darde deil vol, ’t geet langzaam, maar... ’t geet toch.

Twee hoogbeladen hooikarren knarpen-door ’t kiezelzand al nader en nader op den Rijndijk. Anneke ziet even naar boven. Zij ziet karraderen en paardepooten en menschebenen, maar voor de stof knijpt ze de oogen digt.

„Zoo, bi’j oan’t appels zuuken!” roept een mansstem van boven: „’t Spul is niet riep. — Mot er geen  eten, klein ding!”

„Nee! ’k bin oan’t kruuzemunt snijen!” roept Anneke.

Of ’t niet verstaan was? althans de stem klinkt weerom:

„Wacht, hier hei’j en b etere. ’t Is ’en vroege renet; a’j ’em nog ’en poar doag’ ien den zak houdt dan zal ie zoo mul zin as koek.” En — op ’t zelfde oogenblik ziet Anneke ’en appel, niet ver van heur af, op de diekhelling neerkommen, en, rollen noar léger... onder de rastering deur — ’en heel eind wied, in den bongerd van boer Vledder.

„Wat zoo’n appel kan loopen en zonder been’ oan ’et lief!” roept het van boven op wat verderen afstand.

„Dank oe!” zegt Anneke, en luider, vraagt ze: „Zou ’k moar deur de rastering goan?”

„Nou! woarum niet!” klinkt het nog eens, maar meer uit de verte, en — de wielen der hoogbeladen karren hoort ze steeds minder en minder kraken in ’t kiezelzand, maar ze volgt ze niet met de oogen, want ze tuurt naar de plek waar ze meent dat de appel in ’t gras ligt.

Nog maar half besloten, staat Anneke eenige oogenblikken met den voet op den ondersten legger der rastering; maar dan — woarum niet...? — dan bukt ze ’t kleine k pke uml eg; ’t rugske krom; ’t eene beentje zet ze over ’t hout, ’t andere beentje hoalt ze met de r kskes noar zich toe, um hoastig noar de plek

te loopen woar de appel leit, moar — de appel leit er niet. Hier niet, doar niet, woar is ie gebleven...?

Da's spietig! — Anneke kan 'em niet vienden.

Nou meent ze... moar nee, 't is 'en roodachtig kleiwortelbloadjje... Doar ziet ze... nee, 't is 'en kleine paddestoel tussen 't gres. Hier... nee, dat gruune appelle kan 't niet wèzen, da's afgevallen van den boom... wacht... doargunder...?

„Wel doe bliksemsding! mo'j appels streupen in boer Vledders bongerd...!? herruut ze'k! herruut!”

Met een vuurrood gezichtje schrikt Anneke op. Zoo'n stem had ze nog nooit geheurd; de beentjes trillen heur onder 'et liefke. Boven op den diek steet de veldwachter, en hij kiekt zoo iesdig kwoad, en hie dreigt met den stok noar veuren, krek as loast bij voaders huuske; alèvel, toen woaren voader en grootje d'r bij, moar nou... O lieve heer! doar kumt ie den diek af... altied den stok noar veuren.

„Zu'j d'r uut! kleine feeks van 'en dief! zeg?” schreeuwt Bol de veldwachter opnieuw; en Anneke ziet hem, o goeje hemel! de rastering overklimmen, en wordt zoo wit als een dooje!

„Moar... moar... ik zocht...” brabbelt Anneke angstig.

„Appels stèlen! veur de galg opwassen! lui dievenpak!” schreeuwt Bol, steeds naderkomende en nog altijd den dreigenden stok vooruit: „Herruut ze'k! Allo!”

Maar Anneke — in een wip heeft zij de klompkes van haar voetjes gesmeten, vort! en... loopen doet ze, loopen wat ze kan, harrejennig zoo'n viefke! — Bol is woedend.

„Hier ze'k! hier!” schreeuwt hij het vluchtende haasje na, en als hij zich mede in de vaart zet om spoedig het kleintje te achterhalen, dan... dan zwakt hij en zwikkelt, en smakt ie voorover. — Anneke ziet even angstig om. Woar is ie? Het kleine klompje van Anneke wordt luide verwenscht, maar, door het ongeval nog meer verwoed weer overeind gesprongen, vliegt Bol opnieuw het meisje na, dat intusschen een goed eind op haar vervolger heeft voorgekregen.

„Zu'j stoan! zu'j stilstoan...!?” schreeuwt Bol; maar Anneke den man weer ziende, snelt opnieuw weder voort, en ofschoon

ze verbijsterd van angst niks, nee hoast niks meer ziet: loopen kan ze nog, loopen best!

Maar o heere! ien ens mot ze stilstoan, pal ien ens veur de breeje sloot; en — en — doar kumt ie... Zal ze rechts, zal ze lienks...? O heere doar kumt ie! 't Schiemert hoar veur de eugskes; ze sleet er de henjes veur; nou ziet ze niks meer, maar eindlik doar was ie, en 't was hoar asof 'en knieptang heur vast ien den erm kneep.

„Zoo kwoaje dern! he'k oe doar! Wou'j mien ontloopen zeg! Allo veuruut!” bijt de veldwachter het bevende kleintje in 't oor, en met forschen ruk dwingt hij haar terug te keeren op haar pad, tot bij de plek waar haar klompjes liggen, 't eene klompje van boven geborsten, straks deur den voettrooi van Bol.

En of het arme Anneke met bevend piepend stemmetje al roept dat ze niks gedoan het, en dat ze kruuzemunt snee — met al die leugens het de veldwachter niks van noode: „Vort! allo vort!”

Arm klein dingske! de leelijke veldwachter die haar den zak heeft op den schouder gelegd, duwt haar metorsch geweld de glooing op, en dwingt haar op den dijk voor hem uit te gaan. Met de punt van zijn stok stoot hij haar boosaardig van tijd tot tijd in de lenden, en zegt dat ze wat gauwer mot loopen. Maar Anneke kan niet gauwer, want het geborsten klompje doet haar bij iederen voettred zoo zeer op de wreef:

„Ik kan niet veldwachter, 't vuutje duut mien zoo zeer!”

„En ik zeg oe: veuruut, doe luiwoames!” roept Bol en stoot haar opnieuw met den stok in de lenden.

Anneke begint bitter te schreien. Ze had toch niks geen kwoad gedoan, en waarom dat de veldwachter dan zoo wreed was? Nooit van d'r leven was iemand zoo kwoad tegen hoar gewest; en wat zou grootje wel zeggen dat hoar klumpke kapot was. En, waar zou ze noar toe motten; waar...?

„Och veldwachter, loat mien asteblijf noar huus goan?” zegt ze snikkend, terwijl de tranen haar over de mollige koontjes biggelen.

Maar de veldwachter heeft een duivelachtig genoegen in de vrees en smart van het lieve kind.

Aries vermaning steekt hem in de borst, en die moet hij wreken; de lafaard! De postbode die op eenigen afstand naderde, moet het hooren dat die kleine schav uut 'en appeldievegge is.

„Wat! Slim Anneke van Arie Winkels?” zegt de bode die zijn geregelden tred vervolgend hen beiden is genaderd en nu voorbijaat: „Za'k ze dan moar mee noar stad nemen veldwachter? Doar hei'j 'en huus met dikke troalies.”

„Dat was niet kwoad bode, moar hier onder den toren hewwe ook goed losies, en 't is er zoo duuster as ien de hel, en rotten zin d'r... Atjuus... plezierege wandeling.”

„Atjuus!”

Anneke voelde haar knietjes knikken:

„Nee, nee! niet onder den toren veldwachter; nee!” roept ze angstig en onder het schreien door.

En weer krijgt ze een duw met den stok, en zegt de nijdige lafaard: „Allo ze'k! veuruut!”

De burgemeester van het dorp is een dikke heereboer met een rond rood en vol gezicht. Hoe het mogelijk was dat hij burgemeester is geworden begrijpt hij zelf niet, want van de ambtsbezigheden weet hij bijna evenveel als de ganzepen waarop hij altijd kauwt indien hij een moeilijk geval heeft; en „alle gevallen” zijn in het oog van den ronden burgemeester, „moeilijk, zeer moeilijk.” Het allermoeilijkste van alle gevallen is de omstandigheid, dat juffrouw Lus — zijn echtgenoot — niet verkiest dat manliet voor het burgemeesterschap bedanken zal.

Een ding is gelukkig voor burgemeester Lus: hij heeft een uitmuntenden secretaris, en de secretaris is altijd present — want burgemeester is rooiaal — dat is ie. Ook Bol de veldwachter is een zeer bruikbare vent. Niet alleen dat Bol altijd met plezier boodschappen voor de juffer van den burgemeester doet, be veurbeeld visch uit stad halen, of wijn bestellen, maar hij is ook „slim op z'n vak” zegt de burgemeester; jammer dat ie een bietje veul „klaart en rooje-jenevert,” maar anders best en actief — soms al te actief.

Klein Anneke staat voor een tafel waarover een groen lakensch

kleed ligt, en waarop een hooge looden inktkoker met dito zandkoker staat. Achter die tafel zit Lus de burgervader. De secretaris Hoefzoetnagel zit aan een kleinen lessenaar ter zij van de tafel, zóo dat Lus hem zien kan als hij zich even ter zij wendt.

De veldwachter staat naast Anneke.

„Zoo, heb jij appels gestolen, zoo!” zegt de burgemeester: „Zoo, heel goed! Aja... hoe is uw naam?”

„Nee nee!” schreit Anneke: „nee burgemeester, zoo waarlik nee!”

„Zu’j stil wêzen,” zegt de veldwachter: „Heur ie niet dat burgemeester vraagt: hoe da’j heit?”

„Anneke, burgemeester!”

„Anneke? zoo, heel goed. En je van?”

„Van...? van voader burgemeester. Moar appels gestolen dat he’k zoo waarlik niet!”

„Zóo, maar je vaders naam wou ik weten.”

„Arie Winkels, burgemeester.”

„Winkels, zóo, heel best! Ouderdom?”

„Watblief burge...meister...?”

„Hoe oud da’j bint!” snauwt de veldwachter.

„Ikke... tien joar burgemeester.”

„Beroep... of nee... Watblief secretaris?”

Hoefzoetnagel is den burgervader met een papier genaderd; wijst er met den vinger op, en fluistert meteen den edelachtbare wat in ’t oor.

Lus knikt, en zegt van tijd tot tijd zachtjes: „Jawel... Ja ja! — Sjuust! Dunkt me ook...! Docht ik net al!”

De secretaris zit weer voor zijn lessenaar.

De burgervader knauwt op de veder van zijn pen, en, strak op den looden inktkoker turend zegt hij: „Een moeilijk geval! hum!” Dan eensklaps tot Anneke: „Zul je ’t nooit weer doen, zeg?”

„Nee burgemeester; nee! moar ik heb niks gedaan.”

„Zu’j den mond houwen met de leugens!” grijnst de veldwachter: „Zeg, zu’j!”

De ronde blozende burgervader is te goedaardig dan dat hij — vooral na het fluisterend gesprek met zijn secretaris — geen

medelijden met het lieve schreiende kind zou hebben. Den veldwachter vindt hij een beetje erg actief, ja barbaarsch... Te deksel... baars...! daar valt hem wat in. Als hij 't vergat dan zou vrouwlief zenuwachtig worden. „Och Bol, zou jij de baars reis eventjes uit de kaar willen halen, we zouwen 'en sausbaarsje hebben van middag. Wil je?”

„Tot je orders burgemeester, moar met je permissie burgemeester, zou ik dit galgen-oas hier, niet erst is veur 'en uur of wat onder den toren zetten? 't Is van 't repalje burgemeester.”

Lus ziet toevallig naar zijn secretaris. Hoefzoetnagel is druk aan 't werk, maar zijn neus wijst in de richting van de deur.

„Veldwachter!” herneemt Lus deftig, en voegt er nu eens in het volle besef zijner edelachtbaarheid bij: „Vertrek!”

„As je kleine dieven loopen loat dan worden ze as groote gehangen,” grauwet Bol met den duim op Anneke wijzend: „En as burgemeester zoo weinig um de peliesje geeft, dan kan Bol wel goan hengelen in ploats van z'n eigen dood te loopen.”

De neus van Hoefzoetnagel wijst nog spitsier in de richting van de deur, terwijl 'smans oogen onveranderlijk op zijn schrijfwerk zijn gevestigd.

„Bol, geen praatjes. Dat voegt... dat past... niet. Ik ben burgemeester, en jij veldwachter, weet je,” zegt Lus.

De vleugels van Hoefzoetnagels neus applaudisseeren.

„Ja dat weet ik best!” zegt Bol: „moar as de secretaris z'n eigen met de affeeres bemoeit” — en hij werpt beurtelings een nijdigen blik op den schrijver en het kind — „dan motten ze hem moar in jou ploats zetten, of anders veur mien het dievenpak achter de vodde zitten.”

Een kleine tien minuten later is Anneke op vrije voeten. Zij is nog erg beverig op de beentjes, en de oogen doen haar zeer van 't schreien, zoodat zij ze haast niet kan openhouden in de felle zon. Maar toch, zoo snel als ze op het geborsten klompje voort kan, stapt ze den dijk over tot bij den afweg, die, langs kerkje en schoolhuis en kleinere woningen, naar vaders hutje voert. Gelukkig heeft burgemeester haar den zak met kruuzemunt weeromgegeven, maar bitter leed doet het haar dat burgemeester, die toch op 't laatst zoo vrindelik was, niet gleuven wou

dat Bol onwaarheid sprak; 't was slecht van Bol, heel slecht!
 „Wat schêlt er oan, klein blauweugske?” zegt een blonde krullebol van dertien jaren omtrent, die in 't gras naast het kerkhof kôpken-over heeft geukeuld, en nu met een paar luchtige sprongen, op het kleintje toeschiet.

Willem krijgt een kleur van kwaadheid nu Anneke hem alles heeft verteld, en zegt dat die Bol een gemeene vent is, en dat hij den hals maar had moeten breken toen hij over haar klompje viel, en ja, dat hij vader centen zal vragen om voor Anneke een paar nieuwe klumpkes te koopen. Anneke most moar goedsmoeds wêzen. Wacht! hij zal den zak veur hoar droagen; ze was 'en oarig dingske, dat zei meister ook, en dat zeien ze allegoar!

Och lieve minsen, wat het grootje ien den angst gezeuten. Om negen uren is 't kleine liefke de deur uitgegoan, en nou, op slag van twoalven doar kumt ze pas oan. Goddank dat ze d'r weer is! Wel heere m'n tied! zoo'n veldwachter! Ze zal 't oan Oarie vertellen hoe ie 't lief en oarig kruuzemuntje getemtierd het, „Lief klein hertelepke!” en grootje kust Anneke wel tien keer achter mekoar, zôo, dat Willem ook hoast trek kriegt um 't blondje te kussen, moar nee: g'ndag soam! Noar huus loopt ie zoo hard as ie kan: um voader en moeder wat centen te vroagen en t'oavend de klumpkes te brengen.

Nee grootje! nee, niet oan voader zeggen, nee! As voader kwoad was dan kon ie noa 't êten niet sloapen; en grootje zei: „Krek zoo!” En voader mocht ook niet weten van 't kruuzemunt um den verjoardag en de neië piep. — Net zoo, denkt Anneke, en..... de snufdeus veur grootje.

De zomer is voorbij. De tabakslanden zijn kaal geplukt. De appels en peren — zelfs de heele late — zijn alle van de boomen; in één woord, de oogst is binnen. Hoe rijker de menschen zijn hoe meer dat ze lachen kunnen. De burgemeester Lus, boer Balders van 't Bijenveld, Romein de vetweier, maar vooral m'nheer Van Zwiet kunnen lachen. Hun schuren en bergen zitten vol, en — 't vee is duur, en 't koren is duur, en veur de tabak

hebben ze al twintig gulden geboojen, eerd- best- zandgoedlommen, alles deur mekoar. Twintig gulden de honderd pond! „Wat zukke minsen riek worden!” zegt grootje.

Grootje is niet jaloersch, „nee, moar 't is toch vremd ien de wereld,” denkt ze, „de rieken lupt alles mee, ze kriegen meer as meer, en de erme zal nog onspoed hebben ien't geringe.” 't Was niet anders! 't Klein bietje eerdappels dat ze te rooien hadden was niet meegefallen, en dan — 't was moar 'en onneuzel ding — moar, 't kruuzemunt woar 't kleine dernje zoo'n zoeren oogst oan gehad had, geen tien stuuvers. . . geen dubbeltje. . . geen rooje cent had ze bij dokter der veur kriege kunnen. Alles wat dokter ien de apteek noodig had, dat kreeg ie uut stad zaidie, en zoo had Anneke met heur kruuzemunt weer aftrekke kunnen. Dokters juffer had heur wel noageroepen en heur 'en paar zuute kuukskes gegeven, moar, 't kleine ding die ze veur grootje en voader bewoarde, had ze zeker ien ploats van ien't zekske te stêken, der noast gestoken, went, toen ze thuus kwiem had ze geen centen en geen kuukskes ook. 't Liep alles zoo tegen. 't Was noarigheid!

Maar op een goeden morgen had Anneke toch een kleur van plezier. Aan 't geval met Bol den veldwachter dacht ze niet anders dan wanneer ze hem met een norsch gelaat voorbij zag gaan, of ook, als ze somtijds naar het geborsten klompje keek, dat de klompenmoaker met 'en klein houten beugeltje gemaakt had. Willem Stoete had zeker geen centen kunne kriegen, went neië klumpkes had ie niet gebrocht, en, sinds dien morgen had ze hem niet gezien, want bij m'nheer Van Zwiet was ie tuinjongen geworden, en Willems vader woonde oan gundsens kant van 't groote Van Zwietshuus.

Maar nu — zie, nu heeft Anneke 'en kleur van plezier. Met twee schoentjes staat ze in de hand bij grootjes stoel aan de kleine klaptafel. De schoentjes zijn niet nieuw, nee, alles behalve, maar 't zijn leeren schoentjes, zie maar, en krek zoo groot as heur vuut! En Willem Stoete steet vlak tegen heur over; en hie kiekert er noar hoe Anneke 't zool onder tegen 't vuutje past, en z'n oogen gliensteren ook van plezier, went. . . Mie de kinde-meid had ze oan Herm den „hoazenvilder” verkocht met ouwe

linten en 'en kniepmuts en kersjet; en toen, toen het ie de schoentjes van Herm veur 'en dubbeltje weerumgekocht — dat was z'n halve wékloon, — um ze oan Anneke te geven; went — vergéten had ie Anneke en de belofte niet; en: „Niewoar, schoentjes zin nog zachter as klumpkes?”

Als Anneke wat kreeg van voader of grootje, dan kuste ze voader of grootje altied. Nou had ze Willem ook wel willen kussen; moar, Willem sting oan den overkant van de klaptoafel, en Anneke kuste grootje, en grootje zei dat Willem 'en beste jong was, en Anneke knikte van joa! en trok de schoentjes aan, en liep — zoo zacht asof ze op de kousevuut liep — met een vaart naar het lage houten broodkastje; trok een bovenla open; nam er wat uit; stopte het Willem met een zenuwachtig schokje in de hand, en — voort was ze op haar schoentjes de deur uit.

„En vuursteen!” zegt Willem en ziet grootje half vragend aan.

„Meugt 'em best houwen jungske!” knikt grootje: „'t klein ding het 'em eiges ien 'en grienthoop gevonden; 'en vuurkei kent ze best uut duuzenden steen!”

En als Willem heengaat met den ruwen steen in den zak, dan ziet hij 't hutje nog eens rond, maar, Anneke ziet hij niet... En grootje, als ze Anneke straks naar binnen roept, dan denkt ze: 't Kiend is krek as de keuning uut 't verhoalje. Goed veur goed gift ze weerum, heel anders as Bol, die gaf kwoad veur goed, en heel anders as de rieke Van Zwiet, die niks dee, en toch ien de sloot had gelêgen as Oarie z'n perd niet ien't spoor had gehouwen.

De herfst werd nat, heel nat. Overal was 't soeperig en klesserig: op de kleiwêgen, ien't broek, zelfs op den grintdiek, overal. 't Kwiem zeker van de nattigheid, meende grootje, dat zij weer zoo rimmetiekig was, en 't kwiem ook zeker van al die natte vuut, dat d'r zooveel krampzicktes ien't lief woaren; ze had al heure proaten dat de vrouw van Roelvink...

„Nee moeder nee! d'r wier d'r eentje verwacht,” zegt Arie, „en toen 't kleintje d'r was, toen...”

„Och lieve heer... is Willemeke Roelvink zóo heergegoan...”

Krek as Annekes moeder, mien beste Hanske!" Grootje veegt met haar boezelaar een traan weg.

Arie kan bij dat sjepieter niet lang stilstoan, dat moakt 'em altied zoo kienderachtig.

"En 't geval bij m'nheer Van Zwiet, Oarie! Is de koetsier dan niet...?"

"Nee moeder, allegoar proatjes. Die kerl het z'n eige overvrèten, dat het ie. Met de andere boojen had ie gewed dat ie 's mid-dags 't spek veur z'n vieren heel allinnig zou opèten en nog drie dikke weitemèlskoeken d'r bij. Toen ie den darden koek zoo gluujend noar binnen had, doar zakte ie in mekoar, en, veur hum had de dokter veur niks de wiesheid geleerd; dood was ie stik! as 'en plank! Joa, 't is wel zundig dat een mins 's Heeren goeje goaven zoo dierlik misbruukt. Wiwwe bidden...?"

"Joa!" deed grootje met een zucht, en ze vouwde de handen; liet het hoofd zoo'n beetje op zij zakken; sloot de oogen, en dacht... „En welluu? welluu hebben niks as eerdappels met 'en klein bietje azienreuzel!"

Arie drukte de pet voor de oogen en zei 'et: Onze Voader! En Anneke, Anneke zat haast krek as grootmoeder; maar, toen ze: 't Heere zègen, en wat er meer volgde tusschen de roode lipjes gepreveld had, en naar de aardappels zag die in den rooden schotel dampden, terwijl de azijn met het weinige reuzel zoo lekker rook, toen zei ze zachtjes zoo in haar eenvoud: „Wij zullen ons niet doodèten, Goddank!"

't Was dienzelfden avond al heel vroeg donker en erg donker ook. Het eenige licht dat er op den dorpsweg viel — waar ook Winkels hutje stond — kwam uit de kleine smidse. 't Was een mooi gezicht voor de kinderen in de buurt: dat rooje vuur, en dat gloeiende ijzer, en Paul de smid met zijn bloote armen zoo hel verlicht, en dat afspatten van de vonken als hij op het ijzer sloeg. „Hè, smid worden!" dacht Anneke, die er ook naar keek: „as ik 'en jongen was dan wier ik 'et zeker!" Paul wischte zich juist met den ruigen blooten arm de zweetdruppels van het voorhoofd. 't Was niet alles dat warken!

Maar toch, Paul werkte stevig door en bemerkte niet dat Anneke en de andere kinders die buiten stonden, de hoofden

van hem hadden afgewend. De lichtglimp die uit de smidse kwam, gleed den weg over, juist tot aan de woning van Bol den veldwachter. — Wat was doar te doen? Telkens zag Anneke in 't glimplicht minsen hen en weer schieten, en as Paul 'en oogenblik ophieuw met beuken, en de bloasbalk niet soesde, dan ko'j duudelik heuren dat er druk wier geproat.

't Was erg klesserig op den weg, en de klompjes bleven haast steken, maar Anneke die 't veldwachtershuis toch voorbij moest, liep de andere kinders na, en stond weldra onder meer anderen, aan 't eind der lange glimp uit de smidse, voor 't veldwachtershuisje. Maar, Anneke kon niet te weten komen wat er eigenlijk te doen was. „Watte...?” zei ze een paar keeren achtereen. Maar een groote man riep: „Vort! de kinders motten noar huus toe!”

Ja, Anneke begreep ook dat ze noar huus most, went 'en schel klökske klonk in 't veldwachtershuus, en sloeg hoastig zes. Moar ze wou toch wel weten of Bol 'en ongeluk het gekregen of wat 'et is...? Achter haar zegt een vrouw op gejaagden toon tot een andere — Anneke kan niet zien wie het zijn: „Joa ijselik is't! Um schiemeroavond is ie noar Van Dulms harbarg gegoan; ien de gelagkoamer het ie 'en munje vol gepruufd; toen ien't veurhuus riest en kluntjes gekocht en ook 'en flesch jenever. Onderwége noar huus, mot ie weer arg trek ien 'en slukske hebbe gekregen en de flesch oan den mond gezet.”

„Zoo'n zuuperd!” zegt de andere.

„Joa mins, doar hei'j wel geliek in,” herneemt de eerste, „en dat mot God bêtert op ou en mien en ander volk passen dat zuinig en altied bekwoam is; moar ik zeg die God hebben wil die kan ie wel kriegen ook.”

„Nou, dat geleuf ik mins, of ie!”

„Joa, as drek en modder viel ie in mekoar. Gillend en roazend is ie bij Limpers op 't brugske ineengezakt, en hebben ze hum gevonden met 'en flesch vol vitriool noast zich; de slok vitriool is as gluiend iezet noar binnen gekommen. Luuster moar, luuster, nog ku'j 'em doarbinnen heuren karmen van kramp en van pienen ien't lief.”

„Heere bewoar ons! Geen wonder, geen wonder!”

Tien minuten later staat er al meer volk voor de woning van Bol. 't Is natuurlijk dat ze er blijven staan, want — de veldwachter zelf is nu niet present om zoo veel belangstelling met zijn stok uiteen te drijven.

„Nou wat mo'j, zeg! mo'j 'en mins de rok van 'et lief trekken, zeg!?' 't Onmundig spul mot tegenswoordig ook al overal met den neus bijwèzen. Goa sloapen, da's bêter as neisgierig de oogen ien't vuur te stêken!” Zoo snibt en snauwt een klein vrouwmensch en stelt zich vierkant in de groep, om met haar breede figuur een kind dat haar ter zijde trad, den doortocht te beletten. Maar het kind heeft de onvriendelijke rede niet eens ten einde gehoord; bij de eerste tegenkanting is het al aanstonds zijwaarts omgegaan, en nu, zie — 't licht in 't veldwachters-huisje teekent even de kleine schaar die wauwelt voor de deur, want het licht gleed naar buiten, omdat het kind naar binnen is gegaan.

„Da's zeker Marcitje die noar dokters huus is gewêst,” zegt er een uit de nu weer duistere groep.

„Nee nee... 't is Anneke, Anneke Winkels!” roept een jongensstem.

Anneke hoort niet wat Willem Stoete en de anderen nog zeggen; de deur is achter haar digtgevallen.

Daar staat Anneke in het kleine vertrek. Anders is ze zoo bang, zoo bleu en bang, moar nou, 't is heur krek asof de man met de holle oog' die in de bedstee krimpt en karmt van de pien, asof ie heur voader is, en krek asof d'r geen andere minsen ien de koamer zin:

„Hier! hier he'k kruuzemunt vrouw Bol... hier!” zegt ze met een hijgend stemmetje dat van de haast getuigt waarmee zij den tocht heeft volbracht: „Das goed, o zoo goed veur de kranken ien't lief... Mo'j thee van zetten vrouw Bol... veul kruuzemunt en weinig woater zei grootje,” en den vollen boezelaar met het gedroogde kruid schudt ze op den stoel naast de bedstee, en... Bol ziet heur oan met die holle van pien zoo oakelikke oogen, en smiet zich um ien de bedstee, en karmt: „O Heere! o God!”

En Anneke — ien ens wordt ze bang, bang en beduusd. Wat ze zeggen dat heurt ze niet, en... dat ze buuten gekomen

't gebeugelde klumpke ien de klei loat zitten dat vuult ze niet, moar thuus velt ze um grootjes hals, en bêft ze asof ze kwoad had gedaan. 't Was oakelik gewêst, arg, vreeselik arg!

Onneuzel klein dingske! Kruuzemunt brengen oan 'en mins die zóo te pas kwiem as Bol!

Ja klein blondje, er zijn er die gelachen hebben toen ze 't hoorden: Kruuzemunt! De veldwachter had 'et grei niet kunne zien, en gewezen dat ze 't weg zouwe doen. Wat zou kruuzemunt veur zoo'n pien! Moar vremd, loater het ie steunend en karmend um 'en tekske gevraagd, en hie het 'et ien de hand genomen, en — 's andren doags lei Bol met de oog' star en stief noar boven, en ien de vuust die op de borst lei, zat nog 't tekske kruuzemunt, vast, heel vastgeknepen. Nou — 't was geen kwoad, en 'et tekske kon d'r wel in blieven ook.

„Arg onneuzel!” zei het dikke korte vrouwmensch dat zich 'savonds zoo vierkant in Annekes weg had gesteld: „Arg onneuzel!” zei ze toen ze 't vernam: „Doar mo'j kiend veur wêzen!”

Krek, breed, dik, klein vrouwmins! doâr mo'j kiend veur wêzen. Ge kent de geschiedenis niet en doarum begriep ie 't niet, moar, al da'j z'ook kon weten, dan begriep ie ze nog niet: Mo'j kiend veur wêzen, breed, dik, klein vrouwmins, kiend!

Willem Stoete had 'et begrepen. 'sNachts kon hij er bijna niet van slapen. Drie- vier- vijfmaal is hij de bedstee uitgesprongen; maar in 't laatst van November komt de zon zoo vroeg niet. 't Was of ie de rooje lipkes van Anneke zag toen 't rood oan den hemel kwiem; en 't blauw dat woaren d'r eugskes, en — maa'r rust had hij niet, en, fluks in de kleeren, is hij al de deur uut, op weg naar... nee — niet naar Anneke, maar op weg naar 't groote Van Zwiets-huus, reeds lang vóordat de zon door de openstaande bedsteegordijntjes, Anneke met een helder blinkend straaltje op het gladdes voorhoofdje wakker kust.

't Was maar goed dat ze nog wat geslapen had het lieve kind. D'r heeft een loftrumpet geklonken zoo hard dat men 't mischien in 't hutje had kunnen hooren.

En grootje, als ze 't kleintje daar nog slapen ziet, dan veegt ze zich een traan weg en fluistert Arie toe, terwijl ze hem 'en

kummeke koffie bij 't morgenbrood schenkt: „Oarie, zóo'n kiend is er geen tweede ien de wereld,” en als Arie knikt met een Goddank in 't hart, dan zegt grootje nog bij haar zelve: „Goed veur kwoad! As zoo één ien 'en koets kwiem te zitten dan zou'j zeggen da's rechtveerdig... as 't zoo wézen kon!”

Harrejennig wat had Willem gebloazen en getoeterd; 't heele Van Zwiets-huus op de been; zoo hard en zoo'mooi dat de jonge freulekes de troan' over de wengskes liepen, en m'nheer Van Zwiet 'em oankeek asof Willem 'en toovenaar was die op de hark — woar ie mee in de hand stond — 'en engelenzang had gebloazen.

En m'nheer Van Zwiet had gevraagd woar of dat Anneke woonde, en Willem had gezeid: „ien dat hutje ien de darpsstroat m'nheer, woar ie van 't zomer hoast met de jonge perds ien de sloot had gelegen.” En m'nheer Van Zwiet had lang noar den grond gekeken en niks meer gezeid....

Nou, 't was ook zoo fremd niet dat ie 't vergêten had.

Maar ook, nog denzelfden dag 's namiddags stond m'nheer Van Zwiet met de mevrouw en de twee freulekes half in half buiten het hutje. — Grootje was d'r verlêgen mee. Verlêgen met zooveul grootheid. — Willem sting bij den pruumboom die koal was; en de freulekes hadden 'en mooie pop en 'en groote koek veur Anneke, moar, Anneke begreep d'r niks van en begon hoast te schreien zoo beduusd as ze was. En mevrouw Van Zwiet proatte met grootje — die zich schoamde umdat ze geen stoelen veur al die grootheid had en volstrekt 'en kêtelje koffie wou zetten, en... van de twee ricksdoalders veur 't oarig kruuzemuntje ook schiemerig ien de oogen wier.

En m'nheer Van Zwiet sting met Winkels bij de heg te proaten. Winkels met de pet ien 'de hand; en Winkels zei: „Joa m'nheer, ten mienste — as boer Limpers de jonge perds veur den boerenwoagen prebieren wil dan het ie altijd gern dà'k noast 'em veurop kom zitten; zie m'nheer, de eene mins — wi'k is veronderstellen — het 'en handigheid met 'en spul, en 'en ander zoo niet!”

't Was al schemerdonker toen in den omtrek van Winkels hutje, en vooral bij de smidse, het groote nieuws wordt verkon-

digd en bebabbeld: „Winkels kumt ien de grootheid, en mischien wel ien't livverei van den dikken koetsier die zich eiges te bersten at!”

Tien blijde lentes hebben sedert dien natten herfst het Betuwsche dorpje verjongd, maar — grootje is van al dat verjongen niet jonger geworden. — 't Kan d'r spieten, arg spieten dat heur lêvenstied zoo opkort. Ze het 'et zoo best, zoo kostelik best gehad ien die letste tien jaren. Ien't linkervleugel van 't Van Zwiets-huus — eigelik 'et tuinmans-gedoei, moar nou, umdat de tuinman 'en eenlopend mins is: 't koetsiershuus — ien dat knappe spul woont ze met Oarie en Anneke ien't vette der eerde, jong zoo'n lêven! Jammer is 't dat die tien joaren vervlogen zin, arg spietig!

Anneke kan 't zoo spietig niet vinden. Willem Stoete ook niet. Loat er éen kommen die zeit dat Anneke niet 'et knapste, mooiste, liefste bekske van 't heele darp is. Och verdréjd, 't is zoo'n oarig blumpke van twintig joar dat blonde kruuzemuntje! En, as ze hum kust met die rooje frisse lipkes, en as ie hoar ien de eugskes kiekt, en as ie heur hartje oan zien borst vuult kloppen, dan...

Stil, grootje dribbelt onrustig heen en weer: Joa, 't zal d'r toe kommen vandoag; vandoag toe kommen; joa! Kruuzemuntje zal ien 'en koets voaren en grootje ook. M'nheer Van Zviet zal ze met de mooie koets noar 't roadhuus en noar de kark loate riejen. Willem en Anneke noast mekoar, en Oarie en grootje ook noast mekoar. Buys de bouwmeister zal veur deez keer koetsier wêzen. Al z'n lêven! Doar kwiem de koets al. — En — doar geet 'et. Grootje kiekt asof ze eiges ten trouw voart, en is den keuning te riek af. Ien 'en koets! en Anneke hoast as 'en juffer ien't pak! En Willem de goeje jong zal straks óok hoar kleinkind wêzen; en allebei blieven ze op 't Van Zwiets-huus, went, Willem zal d'r over drie doag' tuinman ien ploats van tuinknecht zin; — en — as 't nog ens zóo wied kwiem dat grootje óvergrootje wier!!! Och harrejennig! En — zie, allegoar die ze veurbijrijejen blieven stoan; sommigen nemen den hoed af, en ander' kieken asof ze denken: Kiek grootje ien 'en koets! — Joa min-

sen: grootje ien 'en koets en met al wat heur lief is op de wereld!

't Gaf Anneke 'en vremd gevuul toen ze doar nog ens veur de gruune toafel kwiem woarachter burgemeester Lus zat — 'en bietje ouwer — moar anders nog krek as tien joar gelêjen, en de secretoaris Hoefzoetnagel oan den lessenaar, zoo'n bietje schuins op zied.

En 't scheen ditmaal voor burgemeester Lus geen „moeilijk geval” te zijn; ten minste zijn aanhef luidde: 't Is mij een aangename taak om u, o edel bruidspaar, die de genoegens des huwelijks met elkander wenscht te smaken, bij dezen in den zaligen echt te vereenigen!”

Hoefzoetnagel kwam met 'en boek en wees met z'n neus woar Anneke schrieven most, vlak onder Willems noam, tot twee keer toe.

En de karkklok luidde, en ien de kark wier 't alles bezêgeld; maar, toen de goeje brave dominee, die zoo'n bietje van den ouwen stempel was, onder veel dat gepast en hartelijk mocht heeten, toch ook als naar gewoonte van de eeuwige verdoemenis sprak, en de harten zijner kudde bij steenen vergeleek — toen dacht Willem aah den steen dien ie van Anneke kreeg en altied op zak had, en had wel willen roepen: Moar ik heb 'en vuursteen domnerei! — Alêvel, te roepen dat goeng niet, moar, hebben is hebben en da's 'et veurnoamste.

En bij 'et thuis kommen toen ze uut de koets staptten, toen stonden de lui van 't huus allegoar met blommen ien de hand, en hing er vlak boven de deur van 'et tuinmanshuus 'en löverkrans, woar binnen ien geschreven stond: Leve Willem en zijn Kruuzemuntje!

Van binnen en van buiten.

't Was een smal paadje dat van den molen door 't korenland heen, „de noaste weg noar 't darp liep.” 't Was 'en oarig wêgsken ook: Links oan 't eind van 't gelpe korn, ha'j en boerenarf met boomen, en heujbargen, en 'en uiversnest; rechts ha'j 't uut-zicht op de Vêluwsche bargen en 't huus van den Duno; en, recht veuruut, doar ha'j 't darp met z'n twee kerkskes, en lêge huuskes, en linde- en peppelboomen. En — 't koren sting gelp, en de klaprozen woaren zoo frisch, en de blauwe kornbluumpkes ook. 'n Oarig wêgske, o zoo'n oarig wêgske!

Dat vond Santje van den molen. Santje kon 't zoo boekig niet uitdrukken, moar Santje vond 't toch, en ze had altied schik as ze um 'n boodschap ging en 't wêgske kos loopen, en as Kees 'r dan noaliep; Kees, die de eenigste was woar ze heel veul van hieuw, umdat — umdat Kees ook de eenigste was die hoar liefde bewees zoo as geen ander.

Daar komt ze 't wêgsken af, en Kees volgt haar op den voet — ze konden op 't smalle paadje toch niet naast elkander loopen. — Santje is klein. Kees is nog kleiner. Santje heeft bruine haren. Kees is blond — echt Betuwsch kind — blond, bij wit af. Moci is het meisje niet: lilliken neus en wijen mond, maar toch, ze heeft iets liefs in de oogen, iets liefs en iets lij-dends. Kees is ook niet mooi; zijn neus is wat dik en wat stomp,

maar zijn oogen staan goedig, erg goedig, vooral as ie Santje zijn liefde verklaart.

Santje is toch al heel klein veur 'en butenkiend van zestien joar, en, a'j ze goed beziet dan is ze toch ien's geheel niet mooi, moar eigenlijk misderoabel schrumpelig van pestuur en lillik van tronie. Ien't darp heit ze de mopsneus of schrumpelpele San, en, die vuul zin van hart, die zetten zonder grond achter dat „San” nog 'n „tip.” Asof ze 't helpen kos; asof lillik van lief en foacie ook slecht van geist is!

Wie 't nou precies wil weten, dien zeggen wij: dat Santje door velen miskend, en door velen met verachting wordt bejegend, alleen — omdat ze niet mooi is, terwijl zelfs anderen, die haar kennen en om haar goede inborst en edele hoedanigheden achten, haar daarom dikwijls op den achtergrond plaatsen.

Kees kan 't niemandal schelen; het mindere schoon zijner lieve vriendin heeft hem nog nooit gehinderd, maar — Kees heeft ook inderdaad zijn liefste niets te verwijten. „'t Is wel droevig,” zegt Sanne, „Kees kan niet proaten: hij is stom. Doof is ie niet; dat helpt nog.”

De goede Kees volgt zijn liefste op 't smalle paadje door de welige korenvelden; hij draagt haar hengselmand, waarin ze brood en kruidenierswaren uit den dorpswinkel moet halen. Santje spreekt niet, want ze is droevig gestemd; droevig, omdat ze thuis altied lachen as ze 't een of ander in 't ernstige mee wil proaten. Giesteren nog, toen ze over de præ haddengeproat, had ze ook wat gezeid; moar Kobus — hoar bruur — had geschimpt: of ze al die wiesheid ien d'r mopsneus had zitten? Zóo goeng 't dukkels. Moeder en voader hadden 'r lief, dat wist ze wel, en op de zangschool hadden ze gern dat ze meezong, omdat ze 'en stem as 'en klökske had, moar, as 't uut was dan goengen de jongens en derns — allemoal groote — vol lach en schik met mekoare noar huus, moar zij — allinnig, heel allinnig. En Kees dan...? Da's ook woar... Kees was altied present um 'r af te hoalen, went meezingen dat kos ie natuurlik niet. Kees was 'r; moar — um heur nou is te zeggen dat ze goed had gezongen; um 'r 'en bluumpke of pluumpke te geven, dat kos ie natuurlik toch ook niet.

Santje en Kees zijn in 't dorp gekomen en de bakker-kruider heeft haar mand gevuld — en zes pleskes het ie toegegeven.

„Dank oe,” zegt Santje, en Kees vat de mand, en Santje vat die ook, en ze dragen haar samen weer 't wêgsken op, noar huus toe.

Ongeveer ter halverwegen van 't mooie wêgske staat 'en kleine iepboom, zoo'n bietje op 'en heuveltje. Er zijn er veel die daar eens gaan zitten, en als er werkvolk op 't land is, dan loopen ze zoodra het schoftuur slaat, wat ze loopen kunnen, om 't eerst er aan te komen, ten einde 't êt- en sloopuurke er door te brengen. Zoo'n oarig plekske!

Santje en Kees zijn het plekje genaderd:

„Jong, loawwe hier is êfkes goan zitten,” zegt het meisje, „'t is zoo lekker buuten, en straks as'k weer thuus bin, dan zit 'k tot den oavend toe oan de snijton.”

Kees heeft er niets tegen, en Santje zet zich op het grasheuveltje onder den iepboom. Kees zet zich aan hare zijde en staart het meisje in de oogen. Santje zegt: „beste jong” en „goeje jong,” en Kees zou nog veel meer liefs dan Santje hebben gezegd, maar ach! — wij weten 't wel.

Twee pleskes kreeg Kees, éen pleske at Santje; drie bleven er in 't buulje: éen veur voader, twee veur moeder.

In den hoek van 't korenveld ter linkerzijde was alreeds met maaïen een aanvang gemaakt; 't waren Dorus en Harmen die er maaïden, en Griet was aan 't busselen.

De klok sloeg twaalf.

Met twee rood eerden pötjes, oan hengseljes van touw, kwam 'en dernje van 'en joar of acht den dairpskant af, 't wêgsken op, en g'liek-weg noar den boom toe.

„Doar hei'j Beertje,” riep Dorus: „Kom Griet, goai mee? Dag Harmen. Êt ze met smoak.”

„Van 's gelieken,” zei Harmen, en Harmen koos zijn weg naar 't boerenerf met de hooibergen en 't uiversnest; en Dorus en Griet — die moar arbeidsminsen woaren — liepen 't elzenhout langs, toen links, en volgden Beertje naar den kant van den iepboom.

Wa'n knappe meid die Griet! Harrejennig; 'en meid as 'en belle-

fleur, zoo vast, zoo rond! — Dorus zei, en dat zeien er veul: „'n Meid um en te bieten!”

„Pardoes! wat zit doar onder den boom?” sprak Dorus: „Wie het doar ons plekske iengenomen? Kiek is Griet, ze zit met 'r rug noar dees kant. 't Liekt. . . 't liekt. . .”

„Wèl, 't is Santip van den meulen,” riep Griet: „Ku'j dat niet zien? Kiek! 't Is krek of ze nog iemend noast zich het doar ze mee proat, moar die zit achter den boom.”

„Krek, krek!” zei Dorus: „wie duuvel het heur ien't heufd gebloazen um doar te goan zitten, krek op 't schoftuur! We zullen d'r leeren! Hei Beertje!” riep hij harder: „hier zin we; gèf 't moal moar hier.” En Beertje wendde zich om; zag Dorus en Griet; kwam naar hen toe; overhandigde de aarden potjes; zei: „dag Griet, dag Dorus,” en keerde in draf naar de afgelegen boerenwoning weder, waar de moeder van Dorus woonde. Griet woonde in Dorus' buurt, en Beertje nam gern heur pötje mee.

„'t Is twoalf,” sprak Santje: „jong Kees, ik wiest niet dat 't al zoo loat was. As 'k geen roazes zou kriegen, dan bleef ik veul liever onder 't iepke zitten; 't is hier zoo oarig; 't is. . .” Maar Santje hield op met spreken. Schuin achter zich hoort ze gepraat; ze ziet om, en bespeurt het paar dat besloten heeft om 't noenmaal onder den iep te gebruiken, en 'r voorders wat te proaten. — Dorus en Griet ze mochten mekoar veur 't zuute en zoere, en, 't bittere zelfs wouwen ze deilen ien't lèven.

„Kees zit noast 'r,” sprak de bellefleur, terwijl zij met Dorus den boom hoe langer zoo meer naderbijkwam: „Z'is zeker noar 't darp gewèst um te winkelen, went de klepben steet bij d'r.”

„Doar za'k oarigheid van hebben,” fluisterde Dorus, en — met een vervaarlijke stem riep hij der rustende toe: „Zoo mopsneus, bi'j doar; ie het ons zeker gewacht!”

Santje schrikte. Kees sprong op en Santje greep het hengsel der klepmand.

„Loat die klepben moar stoan,” riep Dorus lachend: „went ligt dat 'r 't een of ander ienzit dawwe kunne gebruiken as we de moes ien't lief hebben.”

Griet stond te lachen dat ze schudde. Santje kreeg een kleur

van angst. Ze wist het, Dorus was 'en roare en duk 'en kwoaje. Kees stond te kijken; voor Santje antwoorden. . . . dat kon hij niet, maar hij bromde zijn eigenaardig hol geluid tusschen de tanden.

„Toe hörlepiep,” sprak Dorus weder toen hij met Griet bij den iep op 't heuveltje stond: „kas nou moar vort; da's geen plekske veur ou. Gleuf moar vrij, de lêge mand za'k oe thusu brengen; verechtig! ge zoudt 'r moar onder bezwieken!”

Dorus vatte grinnikend de klepmand, en Santje schoten de tranen van angst in de oogen. En Griet — Griet was één stuup van 't lachen um de oarigheid van Dorus en de schichtigheid van 't hörlepiep. Wat kos die Dorus toch oarig utpakken en kemiek wêzen!

En Kees, Kees was goejig van oard, moar um de dood geen bang pestuur, en — hij greep de mand, en rukte haar los uit Dorus' handen. — Griet bezweek hoast van 't lachen, went: „Sjassedewied!” riep Dorus: „annevandiet! veuruut met z'n beien!” en — Kees kreeg 'n schop, en Sanne pakte ie bij 't boatje — kemieke Dorus! — duwde haar vooruit 't heuveltje af, en — smak! 't arme kind viel voorover op 't wêgske, de neus ien bloed.

Kiek! doar lee ze!

Griet sloeg zich de handen op de knieën van 't lachen; 't was niemeer uut te houwen! ze bezwiemde, verechtig! Achter de koak en ien't lief, 't dee heur zeer van de lach!

Maar Kees, zie, Kees is er ook nog; hij houdt van vrede en vrindschap zoolang als 't kan, en aangedaan onrecht kan hij verdragen, maar; die zijn liefste beleedigt of haar kwaad doet, zal — hoe klein hij ook is — zijn man aan hem vinden.

Hoor! Santje huilt van pijn, en — Kees bedenkt zich geen oogenblik; zijn anders zoo goedige oogen fonkelen; met één fikschen sprong is hij den boozen Dorus genaderd; Griet ziet de woede van Santjes vriend, en lacht niet meer; neen, ze wordt angstig. Zie, Kees schijnt razend; hij heeft den grappigen Dorus bij zijn rechterarm gevat, zóo krachtig dat Dorus schreeuwt en gilt: „Loat los! lillikerd loat los!” terwijl hij aan zijn tegenpartij met de linkerhand krachtige stooten toebrengt.

Maar — de gramschap van Santjes vriend kent geen palen;

voor een oogenblik laat hij zijn vijand los, doch slechts om hem terstond daarna opnieuw en zoo mogelijk nog krachtiger te bespringen.

Men zou het niet gedacht hebben, maar Kees is Dorus in vlugheid en sterkte de baas.

Griet lacht in 't geheel niet meer, maar roept en schreeuwt om hulp, en vrezende dat Kees haar 't lachen van straks mede zal betaald zetten, laat zij haar vriend in den steek en loopt, al wat ze loopen kan, 't mooie wêgsken af.

De nare geluiden van den stomme vermengen zich met de smartkreten en de verwenschingen die door Santjes beleediger worden uitgestooten; maar hoor! ook te midden van dat rumoer op 't anders zoo mooie en vrêjege plekske, klinkt nog een andere stem.

't Is Santje, die opgestaan, haar Kees zeer dringend vermaant om los te laten en liever bij haar te komen: „Kees! Kees!! kom hier!” roept ze luide, en Kees — hij schijnt onwillig, maar toch, 't smeeken zijner liefste treft hem in 't hart; hij laat den beleediger los, snelt op het meisje toe, en wil haar liefkoozen, omdat ze zoo'n dikken neus van den val heeft gekregen. Maar, Santje weert hem af: „Nee Kees, 't is slecht um zoo vuul te wêzen,” zegt ze op half verwijtenden toon: „Kwoad um kwoad, dat geet niet. Loop moar noar huus toe.”

Wij gelooven niet dat de Betuwsche ridder geheel op de hoogte was om de waarheid der bestraffing te gevoelen — daar behoort ook veel toe — maar Santje verstond de taal die hij sprak; ze kreeg medelijden met den anders zoo goedigen Kees, en zei: „Nou, wacht dan moar.”

't Was met haastigen tred dat Santje Dorus naliep, terwijl ze den boezelaar tegen haar gezwollen neus hield gedrukt. Wat hinkte Dorus en wat liep ie roer met den rechtererm ien de hugt.

„Dorus! — Dorus!”

„Wat mo'j?”

„'t Spiet me Dorus, dat Kees oe zoo onmundig op 't lief is gegoan.”

„Den weerlich! As 'k 'm t'oavend of mergen onder 't schot krieg, dan geet ie. Verdrêjd!”

„Kees kos niet liejen da; mien kwaad dee.”

„Gij hitste hum oan, den rakkerd!” riep Dorus, en hij gilde: „O! o!” want de pien was onmundig, en hij hinkte op het eene been terwijl hij de rechtermouw van zijn hemdrok naar boven streek. Zie, of 't ook roak was gewèst!!!

't Was tijd voor Santje om naar huis te gaan, hoog tijd, went, veur twoalven had ze d'r al wêze motten. Moeder gaf sloai veur 't noenmoal en — Santje had de aziensflesch met azien in de klepben. Ze had zich tòch al verloat en 't was met 't lillike spul van zoo straks ver over den tied geloopen. Thuus zou ze roazes kriegen; moar toch — wat schrauwde Dorus! Kiek, doar liet ie zich zakken op den grond, en, met 't heufd viel ie ien 't korn. „Och heer,” dacht Santje, „hie is zoo wit as 'en doek... Zit 'r geen bloed oan z'n hemdrok...? Azien is 't beste... gunds ien de gruppel steet woater... Hè! mien neus!.....
„Hier Dorus, ruuk is; snuuf moar is goed! Da's oangekommen oan oe erm; Kees is anders zoo goejig,” en 't meisje deed haar halsduukske af; maakte 't nat met den azijn; sloeg 't om den arm van haar vijand, en liet 'm nog is ruuken.

Dorus, die van schrik en pijn buten westen was geroakt, sloeg de oogen op; zag Santje bij zich stoan; vuulde den azien in de wond bieten, en riep baloorig: „Loop heer met oe fiesefoasen!” trok den doek los dien Santje hem om den arm had geslagen, en wierp haar dien voor de voeten, met de woorden: „Dóar! hang oe Kees 'r oan op!”

't Was minder van de pijn aan haar neus, dan van iets anders, dat Santje de troan' ien de eugskes kreeg. Ze zei geen spier; ze raapte den halsdoek op, en kniepte een: „Bêterschap Dorus!” uut de kél; ging noar den iepeboom, zei tegen Kees: „Goai mee?” en soam goengen ze op den meulen oan. 't Wêgske was lang zoo mooi niet; onder den iep was 't geen oarig plekske meer.

Toen Santje thus kwam, kreeg ze geen roazes: umdat ze zoo slecht was te pas gekommen. „In 't vervolg niemeer oanleggen met 't jong volk,” zei voader. „'t Wil van ou niet gendoan wêzen!” zei moeder.

Of 't van den schrik of van de bekomen wonden was, wist Santje niet, maar zooveel kwam zij te weten, dat Dorus Meijer al acht doag answiet van 't wark had thuis motte blieven. Vrouw Meijer — z'n moeder — was 'en mins van 'en zwak pestuur, en onbekwoam um 'en cent te verdienen.

Santje was handig in de melkerij. 't Botterknêën was heur arbeid, en van ielk pond botter dat 'r verkocht wier, had Santje 'en stuuver; of ze geldig was of niet, dat dee 'r niet toe.

't Is avond — nog niet heel duuster; moar toch oavend.

Zie, daar gaan ze weder 't wêgsken af, Santje en Kees; ge meint um 'en deunje te vrijen? Nee — kiek, ze doen weer 'en reis noar 't darp. Bij den bakker-kruienier koopen ze brood, en gort, en 'en stukske spek, en andere dinger. Ze kommen den winkel uut. Welken weg...? Niet noar huus. — Links sloan ze af, de karkstroat in. 'n Honderd trêen ver woont Griet, Griet die 't met Dorus wel wist.

Griet zat veur de deur eerdappels te schillen.

„G'n oavend soam!” zegt Santje, en voegt er bij: „Woont Dorus Meijer niet gunds in dat huuske?”

„Worum?” vraagt Griet.

„Och heur is,” herneemt Santje: „ze zeïen dat ie niet warken kos vanwêgens dat Kees 'm...”

„Schei moar uut!” roept Griet: „as Dorus bêter is dan zal ie Kees den hals wel brêken!”

Kees die op den achtergrond is gebleven en door de vallende duisternis bijna onzichtbaar was, deed zijn schor geluid klinken, als wilde hij zeggen: „Kees is 'r ook nog!” Griet hoorde het en — bestierf van schrik: „Wat wou'j...?” zei ze haastig tot Santje.

„Da'j dees spullekes oan Dorus' moeder brocht,” klonk hêt antwoord. „Vrouw Meijer is te vlak um te warken, en Dorus verdient geen spier. Moar weet je... niet zeggen dat ik 't gebrocht heb.”

Griet keek onneuzel.

„Begriep ie 't niet?” zei Santje.

Begriepen! Griet begreep 'r niks van; moar verstoan had ze 't best. Ze zou 't bezurgen.

„G'n oavend Griet,” zei Santje.

„Nacht soam!” zei de deerne; moar begreep 'r niks van.

Niks!! Had die lillikkerd in Dorus zenie? Wou z'm lokken...? Dat kos niet, dan had ze 't eiges gebrocht en had ze d'r noam niet verzwegen. Onbegriepelik! 'n Vremde Santip!

Met den volgeladen boezelaar treedt Griet de hut der weduwe Meijer binnen. Dorus ligt in de bedstee; hij ziet bleek.

„Vrouw Meijer en Dorus, doar hei'j nou is wat van mien,” zegt de deerne; „die spoart die bewoart, en die bewoart die het wat.”

„Heere minsen!” zegt de weduwe.

„Lieve dern!” klinkt het uit de bedstee.

„Méer as wel,” zegt de lieve dern: „gebruuk ze met luste; en Dorus, nou zie'j toch da'k oe niet in den sték loat.”

„Da's lang vergêten,” klinkt het weder uit de bedstee: „Griet, loa'k oe kussen.”

Zij weigerde niet, en toen Dorus haar gekust had, en ze nog wat gepraat hadden, zei ze: „Bêterschap Dorus; en genacht vrouw Meijer,” en ging en lachte. Dorus was niet kwoad meer omdat ze ien stee van te helpen veur Kees op den loop was gegoan.

Vijf dagen na dien avond haalde Griet de waschtobbe binnens-huus, toen ze Santje nogmaals op haar ouders huisje zag toetreden. — 't Zelfde, krek 't zelfde! en de meid as 'en bellefleur zei tot de lillikke Sanne: „Dern, gij bint de beste!”

„Het 'et veurige voldoan?” vroeg Santje: „en hoe geet 't met Dorus?”

„Nou òf 't,” zei Griet, „en bêter geet 't óok wat.”

Tien minuten later, toen Santje haast bij den iep op 't heuveltje was, zei Dorus, die 'en uurke op had gezeten en pas weer ien de bedstee lag: „Griet, God zal 't oe loonen. Recht zoo! mooi van binnen en mooi van buiten... Dern, loa'k oe kussen!”

Griet gaf heur Dorus zien zin.

„Hei'j Sanne alweér gezien?” vraagde Dorus iets later: „Sanne die lillikke mopsneus!”

Griet kon toch goedschiks um de „kemiekgheid” niet lachen. „Nee... joa...” zei ze, „moar êfkes...”

Acht dagen later zat vrouw Meijer in 't schemeruur te spinnen — dat kos ze nog zoo'n bietje; — en Dorus was bêter, veul bêter, en zat veur 't kleine venster op stroat te kieken.

Gunds bij de wilgen liep Kees! wel verduuveld!!! „Moeder, gef mien de goavel!” riep Dorus, en trok aan de knip van het venster, en stiet het open naar buiten.

De oude vrouw keek verwonderd, maar — Dorus keek ook verwonderd! Om Kees en de goavel dacht hij niet meer; hij zag... Santje. Ze kwiem den hoek um, 'en mand oan heur erm, — — bij 't huuske van Griet hieuw ze stil — ze klopte op de deur, — — Griet kwiem noar buuten, ('t was hoast te duuster um goed te zien) — Griet zag dees kant uut, — — ze goengen 'en beetje op zied, — — Santje dee uut de mand 't een en ander in 't boezeloar van Griet, en — Santje goeng vort.

„Wel verduuveld!” zei Dorus. — „Watblief?” vroeg de moeder. — „Niks,” zei Dorus; trok 't venster weer toe, en — kort daarna kwam Griet met een welgevulden boezelaar binnen.

Toen de meid as 'en bellefleur 'en half uur later de woning verliet, toen zag ze d'r uut — as 'en rooje pardies, en ze wist dat Dorus 't land as 'en stier oan d'r had, went: knoopen drêjen van andermans botten, doar had ie 't zoer oan. 'sNachts had Dorus de koorts — moar — 'sanderen doags 's morgens was ie bêter, heel heel veul frisser.

Drie verreldeel joars noaderhand had de iep op 't wêgske splinterneië bloodjes, en, op 'en zonnigen mergen zoaten 'r drie op 't heuveltje.

Zie, 't zijn twee vijanden, die zich hebben verzoend: Dorus en Kees, en tusschen hen in zit lillikke Santje.

„Mooi van binnen! of 't ook bêter is dan mooi van buuten,” zegt Dorus: „Santje, 'k heb oe liever as lief, loa'k oe kussen!”

En Kees? Kees bromde geen spier, nee, hie was niet jaloersch; nie kwiespelde met zien steert: die Santje kwoad dee, die zou ie te lief, moar die 'r kuste, die beet ie niet.

Voader Mulder zei „joa.” Moeder Meijer zei geen „nee,” went — ze was ien't leste van Louwmoand gesturven. Santje had al

lang: „Joa Dorus” gezeid, „a’j moar trouw bint as Kees. Kees, mien beste Kees! woar bi’j dan, woar is de hond dan!”

En Kees — Kees kwiespelde en kwiespelde met zien steert, dat ’t zoo’n schik en oard had.

Wat zeiden ze in ’t dorp?

De mooie Griet had heur eiges as slecht van ienhoud loate kicken: Mooi weer speulen van andermans meewoaringheid...! Griet treurde: d’r was ’r geen die in stee kwiem van Dorus.

De lillikke Sanne was best van binnen! Die heur erst beschimpte, kreeg heur lief als zien vrouw. Dorus leerde heur hartje kennen; ’t lillikke zag ie niemeer.

Moar — „goed van binnen en knap van buuten da’s toch nòg bêter,” zeien de jongens: „’t lillikke stoot af en duut oe onrechtveerdig wêzen; de mins blijft mins — zie — ’t oog wil ook wat.”

„Best meugelik! Moar Santje had er nou toch geen schoai bij. En Kees? nee Kees ook niet. Kees is en blijft heur beste jong!”

„Niewoar jungske! Woar bi’j dan; woar is de hond dan!” en ’t wiefke streelt en kroezelt den trouwe zien blonden kop.

